

ISTRAŽIVANJE O **PERCEPCIJI I POVJERENJU JAVNOSTI**

U IZBORNE KOMISIJE U CRNOJ GORI

Organizacija za evropsku
bezbjednost i saradnju
Misija u Crnoj Gori

AGENCIJA ZA ISPITIVANJE JAVNOG MNJENJA

SADRŽAJ

IZVRŠNI SAŽETAK	03
METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	03
KLJUČNI NALAZI ISTRAŽIVANJA	03
UVOD	04
OPŠTE OCJENE O IZBORNIM PROCESIMA	05
POVJERENJE GRAĐANA U ORGANE ZA SPROVOĐENJE IZBORA SA FOKUSOM NA DRŽAVNU IZBORNU KOMISIJU	12
STAVOVI GRAĐANA O IZBORNOJ REFORMI	18
ANEKS	21

DISCLAIMER

Sadržaj ove publikacije, stavovi, mišljenja, rezultati istraživanja, tumačenja i zaključci izraženi u ovoj publikaciji pripadaju autorima i saradnicima, i ne odražavaju nužno zvaničnu politiku ili poziciju Misije OEBS-a u Crnoj Gori.

■ IZVRŠNI SAŽETAK

Agencija Damar je u periodu od 08.10. do 17.10.2021. godine, sprovela istraživanje javnog mnjenja sa ciljem ispitivanja stavova građana o povjerenju u organe izborne administracije u Crnoj Gori, sa fokusom na Državnu izbornu komisiju (DIK). Pored toga, istraživanjem su obuhvaćene i teme vezane za opšte ocjene građana o izborima kao i o procesu izborne reforme koji je u toku. Istraživanje je rezultiralo sveobuhvatnom analizom u kojoj su na sistematičan način predstavljeni rezultati istraživanja i dat analitički osvrt na iste.

■ METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Metodologija istraživanja¹ za realizaciju ovog istraživanja je podrazumijevala korišćenje slučajnog višestapnog uzorka, veličine 1200 punoljetnih lica. Stratifikacija uzorka je urađena prema 6 stratuma u odnosu na regiju (Sjeverni, Centralni i Južni) i na tip naselja (urban i rural). Uzorkom su obuhvaćene 24 opštine na teritoriji Crne Gore. Upitnik se sastojao od 35 pitanja zatvorenog i otvorenog tipa. Vrijeme potrebno za popunjavanje upitnika je iznosilo oko 15 minuta.

■ KLJUČNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

- Nešto više od polovine građana (51,8%) uglavnom smatra da su izbori u Crnoj Gori fer i slobodni, dok nešto manje od trećine njih (31,9%) smatra da izbori nijesu fer i slobodni. Interesantno je da petina ispitanika koji smatraju da izbori nijesu fer i slobodni (23,1%) svoje stavove baziraju na sumnji u tačnost prebrojavanja glasačkih listića.
- Čak 89,9% ispitanika smatra da se funkcionisanje DIK utiče na demokratičnost izbornih procesa i povjerenje koje građani imaju u izbore u Crnoj Gori. Na skali ocjena od 1-5, građani su DIK i njen rad u periodu 2014-2021. godine ocijenili sa 2.8. Rezultati pokazuju da 55,3% građana je malo ili nije upoznato sa DIK-om, dok 87,6% ne zna koliko članova broji DIK u stalnom sastavu. Čak 91,9% građana ne zna kako se zove ili preziva neki od članova DIK-a.
- 44,2% građana smatra da bi otvaranje sjednica za javnost doprinijelo većem povjerenju građana u rad DIK-a i izborni proces u cjelini.
- Gotovo polovina građana (49,7%) smatra da je izborna reforma potrebna, a većina njih (58%) smatra da je izbornu reformu potrebno sprovesti urgentno. Ukoliko bi došlo do izborne reforme, 41,4% građana bi promijenilo strukturu DIK-a. Više od polovine građana (51,8%) podržava model shodno kome bi članovi DIK-a bili profesionalci (eksperti za izbornu materiju), dok samo 8,2% njih podržava model shodno kome bi DIK bio sastavljen isključivo od predstavnika političkih partija.
- Rezultati istraživanja ukazuju da čak 45,1% građana je malo ili nije upoznato sa procedurom glasanja, dok više od polovine građana (54,9%) smatra da je upoznato sa procedurom glasanja.
- Izrazito visok procenat građana (80,2%) smatra da izborne prevare (sve nepravilnosti koje mogu na negativan način da utiču na rezultat izbora) predstavljaju problem u sprovođenju izbornih procesa u Crnoj Gori. Više od polovine građana (54%) smatra da su uređaji za elektronsku identifikaciju birača doprinijeli većem povjerenju javnosti u izborni proces.

1 Detaljan izvjestaj o metodologiji istraživanja-uzorku je prikazan u aneksu

■■■■ **UVOD**

Crna Gora se u posljednjoj deceniji suočila sa krizom povjerenja građana u izborne procese. Uzroke krize treba tražiti u tenzijama i atmosferi uzajamnog nepovjerenja među akterima na političkoj sceni kao i u nedovoljno efikasnom djelovanju institucija na prevenciji izbornih zloupotreba. Takođe, nedovoljan nivo transparentnosti i osporavanje rezultata izbora od dijela političkih aktera, uslovilo je da građani iskažu određeni stepen rezerve prema radu organa za sprovođenje izbora. Stavovi građana o izbornim procesima, koji se preispituju kroz istraživanja javnog mnjenja ovog tipa, imaju za cilj da daju odgovor na pitanje na koji način građani percipiraju ukupan institucionalni i pravno-politički ambijent u kome se izbori održavaju. Rezultati istraživanja za ukupnu političku javnost treba da budu signal u kom pravcu treba sprovoditi izborne reforme, kako bi i građani u konačnom iskazivali veći stepen povjerenja u izborne procese.

ODJELJAK

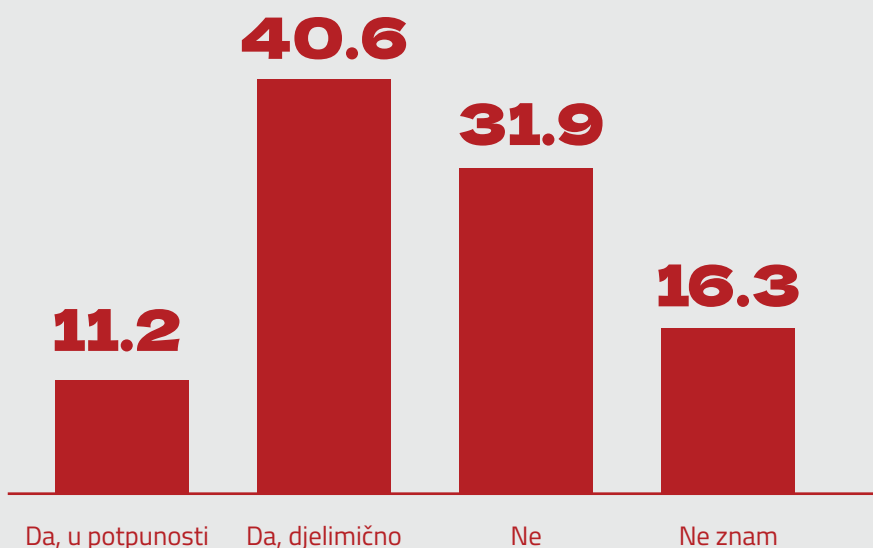
01

OPŠTE OCJENE O
IZBORNIM PROCESIMA

Rezultati sprovedenog istraživanja govore da više od polovine građana Crne Gore (51,8%) uglavnom smatra da su izborni procesi u Crnoj Gori fer i slobodni, dok nešto manje od trećine njih (31,9%) smatra da izbori nijesu fer i slobodni. Od ispitanika koji su iskazali pozitivan stav o demokratičnosti izbornih procesa, 11,2% smatra da su izbori u potpunosti fer i slobodni dok 40,6% smatra da su izbori djelimično

fer i slobodni. 16,3% ispitanika nije iskazalo stav po ovom pitanju. Među onima koji smatraju da izbori nijesu fer i slobodni najbrojniji su: muškarcima; ispitanici stariji od 65 godina; anketirani sa srednjim obrazovanjem; ispitanici iz urbanih sredina, kao i anketirani koji žive u Centralnom regionu Crne Gore.

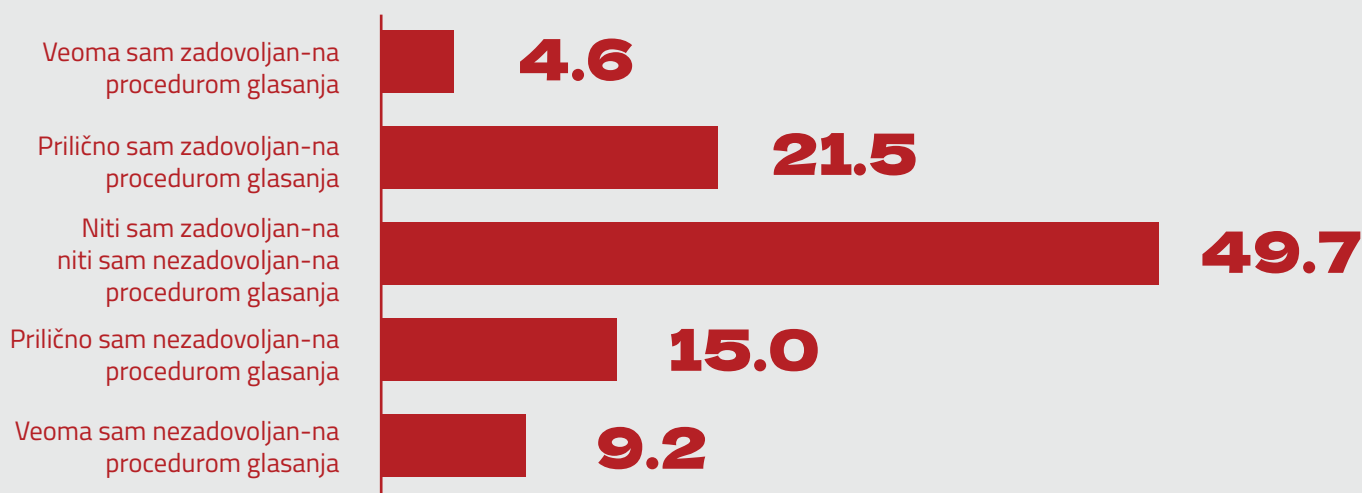
■ Da li smatrate da su izbori u Crnoj Gori fer i slobodni?

Rezultati ovog istraživanja predstavljaju izvjestan napredak u odnosu na rezultate prethodno sprovedenih istraživanja. Podsjećamo da su slična istraživanja koje su sprovodile relevantne NVO dala rezultat shodno kome je parlamentarne izbore iz 2016. godine 42,9 odsto ispitanika ocijenilo kao fer i slobodne. Može se zaključiti da je mirna tranzicija vlasti nakon posljednjih parlamentarnih izbora 2020.

godine doprinijela da se procenat građana koji iskazuju pozitivan stav o demokratičnosti izbornih procesa poveća u prethodnom periodu. Interesantno je da petina ispitanika koji smatraju da izbori nijesu fer i slobodni (23,1%) svoje stavove baziraju na sumnji u tačnost prebrojavanja glasačkih listića, dok je 15,9% građana iskazalo stav da nema dovoljno informacija o izborima.

■ Ocijenite Vaše iskustvo glasanja na izborima u Crnoj Gori?

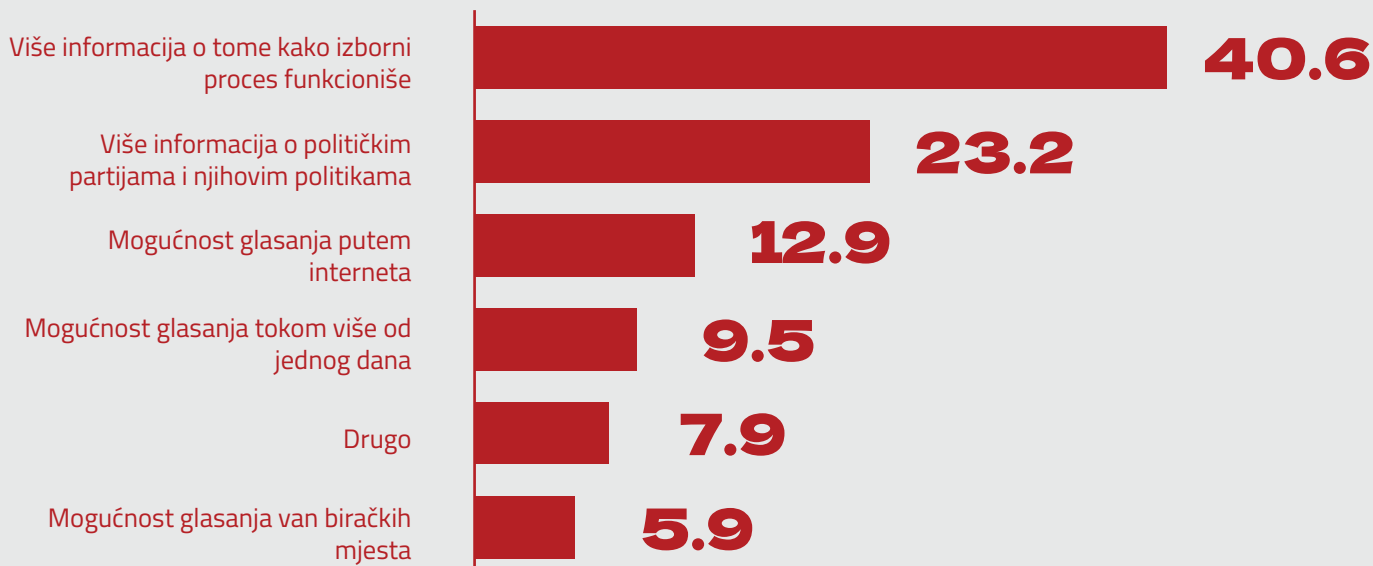

Uprkos krizi izbornog povjerenja, građani Crne Gore su u prethodnom periodu u kontinuitetu izlazili na birališta u "velikim brojevima". Tako je na posljednjim parlamentarnim izborima održanim u avgustu 2020. godine, zabilježena rekordna izlaznost birača u Crnoj Gori od **76,7%**. Rezultati ovog istraživanja govore da građani nose različite impresije o sprovođenju procedure glasanja na izborima - **26,1%** građana je uglavnom zadovoljno, dok **24,2%** građana uglavnom nije zadovoljno iskustvom glasanja na izborima u Crnoj Gori. Interesantno je da veoma mali procenat ispitanika (**4,6%**) ističe da je veoma nezadovoljan iskustvom glasanja na izborima, što upućuje na zaključak da većina članova biračkih odbora koji sprovode izborne radnje na biračkim mjestima profesionalno i odgovorno sprovode nadležnosti povjerene zakonom. Gotovo polovina ispitanika (**49,7%**) ima neutralan stav po ovom pitanju.

Među onima koji su u većoj ili manjoj mjeri nezadovoljni procedurom glasanja, najbrojniji su: muškarci; ispitanici srednje životne dobi (od 35-44 godine); anketirani sa srednjim obrazovanjem; ispitanici koji žive u urbanim naseljima, kao i ispitanici iz Centralnog regiona.

S druge strane, među zadovoljnima su najbrojniji ispitanici starije životne dobe, zatim anketirani sa višim obrazovanjem kao i ispitanici iz Južnog regiona.

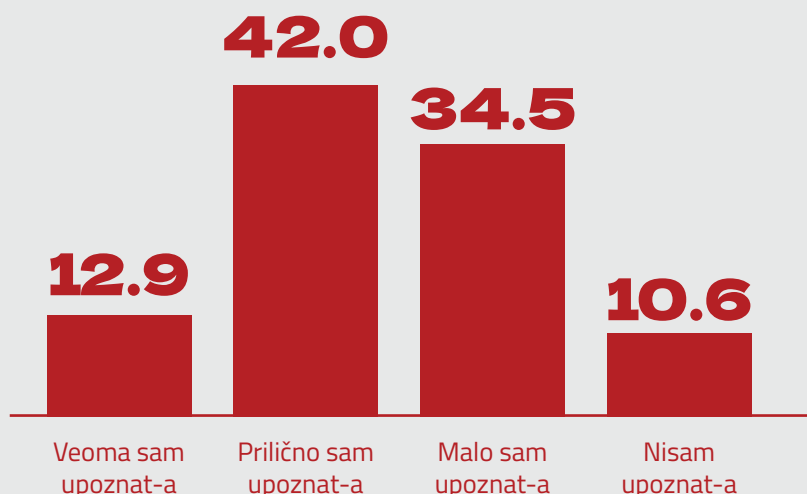
■ Koja od ponuđenih opcija bi po Vašem mišljenju doprinijela kvalitetnijem izbornom iskustvu?

Rezultati ovog istraživanja ukazuju da građani žele više informacija o izbornim procesima. Čak **63,8%** ispitanika smatra da bi izborni procesi u Crnoj Gori bili kvalitetniji ukoliko bi birači imali na raspolaganju više informacija o tome kako izborni proces funkcioniše (**40,6%**) i više informacija o političkim partijama i njihovim politikama (**23,2%**). Birači još uvijek nemaju jasno definisan stav o tome na koji način se može unaprijediti kvalitet izbornih procesa kroz uspostavljanje glasanja putem interneta. Samo **12,9%** građana smatra da bi jedna ovakva mogućnost uticala na povećanje kvaliteta izbornog iskustva u Crnoj Gori. Interesantno je da **9,5%** građana smatra da bi mogućnost glasanja tokom više od jednog dana mogla unaprijediti izbornu iskustvo. Shodno trenutnom zakonskom rješenju iz člana 13 Zakona o izboru odbornika i poslanika, definisano je da je se izbori održavaju tokom neradnog dana (nedjelja).

Među onim ispitanicima koji smatra da bi izborni procesi u Crnoj Gori bili kvalitetniji ukoliko bi birači imali na raspolaganju više informacija o tome kako izborni proces funkcioniše, najzastupljenije su sljedeće grupacije ispitanika: žene; stariji od 65 godina, anketirani sa osnovnim i srednjim obrazovanjem; ispitanici koji žive u urbanoj sredini, kao i ispitanici iz Centralnog regiona.

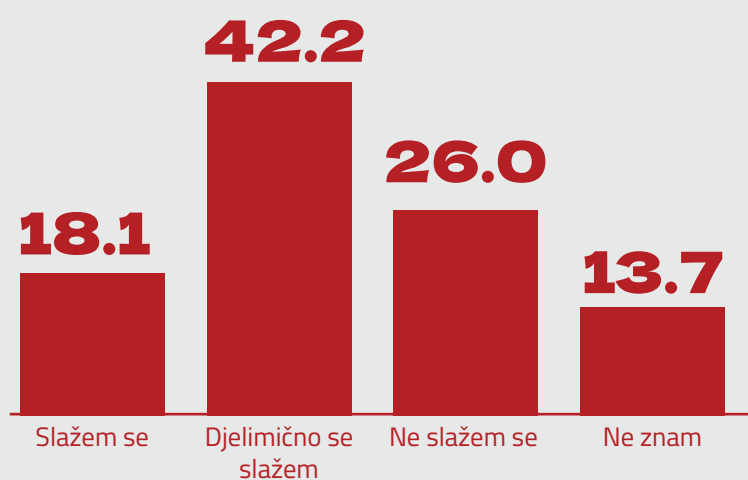
■ Koliko ste upoznati sa procedurom glasanja?

Čak 45,1% građana je malo ili uopšte nije upoznata sa procedurom glasanja, dok 54,9% građana smatra da je uglavnom upoznata sa procedurom glasanja. Ovo je jedan od rezultata ovog istraživanja koji zabrinjava i ukazuje na potrebu kontinuiranog sprovođenja kampanja za podizanje informisanosti građana o procedurama glasanja na biračkim mjestima. Aktivnosti podizanja svijesti građana treba da budu kvalitetno osmišljene i iste ne treba sprovoditi samo u susret izborima, već i van izbornih perioda. U tom smislu, treba razmotriti intenziviranje saradnje između Državne izborne komisije i NVO koje se bave izbornom problematikom, kako bi se ove aktivnosti zajednički sprovodile kroz različite metode komuniciranja sa građanima i kampanja za podizanje njihove informisanosti proceduri glasanja na biračim mjestima.

Među onim građanima koji su malo ili uopšte nijesu upoznati sa procedurom glasanja, najbronije su žene, ispitanici starosti od 18-24 godine, anketirani bez ili sa osnovnim obrazovanjem, te anketirani sa ruralnih područja i Južnog regiona.

■ Siguran-na sam da se na izborima u Crnoj Gori glasovi broje tačno i precizno

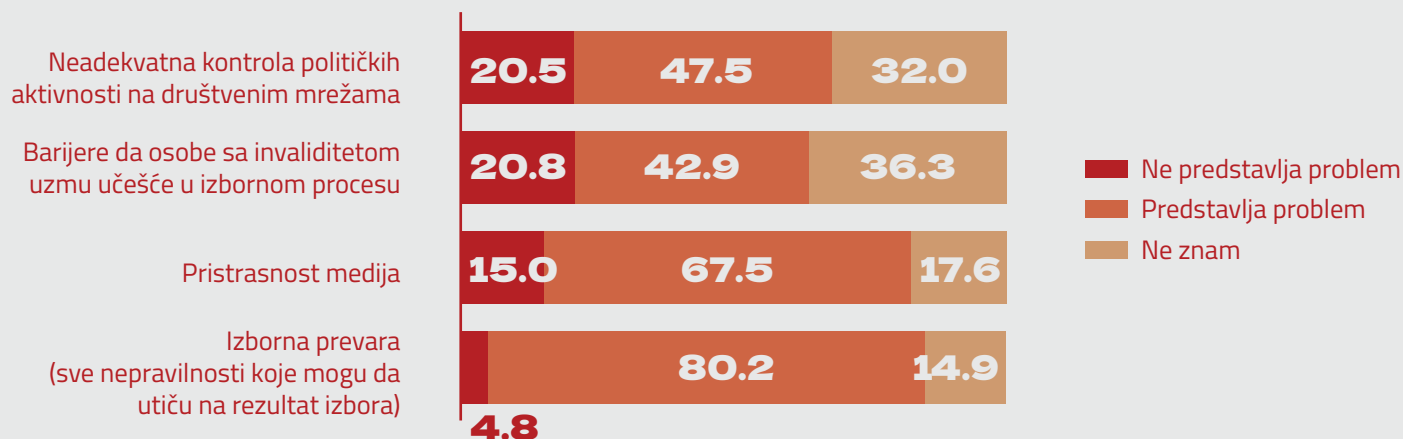
Kao što je ranije navedeno, petina ispitanika koji smatraju da izbori nijesu fer i slobodni (23,1%) svoje stavove baziraju na sumnji u tačnost prebrojavanja glasačkih listića. Na postavljeno pitanje – u kojoj mjeri se slažete sa sljedećim stavom:

Siguran-na sam da se na izborima u Crnoj Gori glasovi

broje tačno i precizno, 60,3% građana iskazalo je stav da su uglavnom sigurni u ovu tvrdnju, dok 26% građana nije saglasno sa ovim stavom. Ovo pitanje takođe treba da bude tretirano kroz kampanje podizanja svijesti građana o proceduralnim aspektima izbornih procesa u Crnoj Gori. Izorno zakonodavstvo sadrži kontrolne mehanizme koji omogućavaju efikasnu kontrolu kako procedure glasanja, tako i prebrojavanja glasova, koji treba na neposredan način predstaviti i približiti građanima.

Da se glasovi broje, tačno i precizno (u većoj ili manjoj mjeri), stav je, u najvećem procentu: muškaraca, ispitanika starosti od 45-55 godina, zatim anketiranih sa visokim obrazovanjem, te anketiranih iz urbanih sredina i iz Sjevernog regiona. Suprotan stav zastupaju, u najvećem procentu: žene, ispitanici stariji od 65 godina, anketirani sa višim obrazovanjem, te ispitanici iz urbanih sredina i Centralnog regiona.

■ Koliki problem smatrate da trenutno predstavljaju sledeće kategorije?

Istraživanjem smo pokušali da sumiramo stavove građana o kategorijama koje predstavljaju probleme u sprovođenju izbora u Crnoj Gori. Izrazito visok procenat građana (80,2%) smatra da izborne prevare (sve nepravilnosti koje mogu na negativan način da utiču na rezultat izbora) predstavljaju problem u sprovođenju izbornih procesa u Crnoj Gori. Ovaj podatak ukazuje da građani prepoznaju nedovoljnu proaktivnost organa za sprovođenje zakona u otkrivanju i prevenciji izbornih zloupotreba. Novi pristup organa za sprovođenje zakona u praćenju izbornih kampanja i procesuiranju izbornih zloupotreba može uticati na unapređenje percepcije građana o postojanju izbornih zloupotreba u Crnoj Gori.

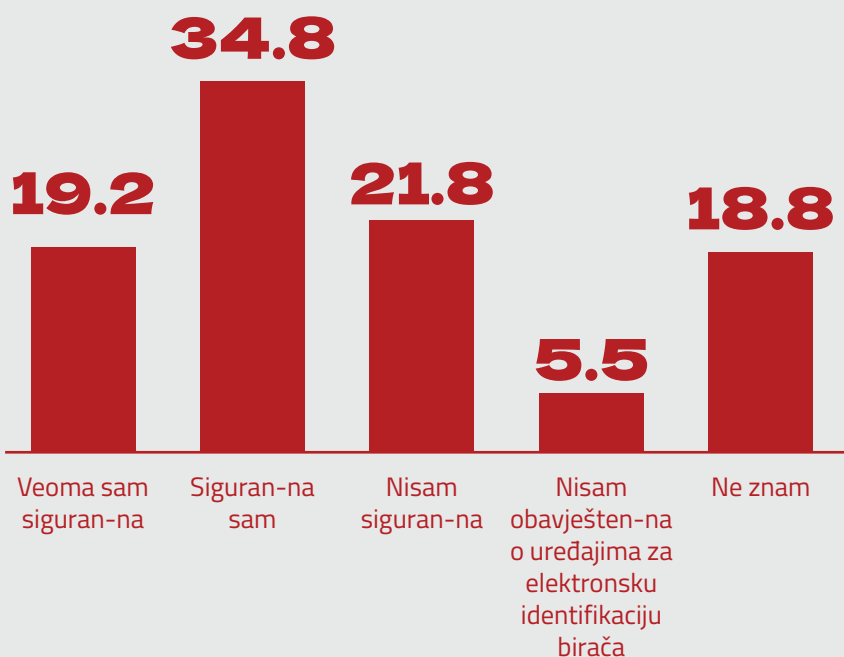
Takođe, čak 67,5% građana smatra da pristrasnost medija predstavlja problem u sprovođenju izbornih procesa u Crnoj Gori. U poslednjem izvještaju sa parlamentarnih izbora 2020.godine, OSCE/ODIHR je dao čak 5 preporuka za unapređenje medijskog ambijenta tokom izbornih procesa. Između ostalog, OSCE/ODIHR zaključuje da odredbe o kleveti i lažnim vijestima koje su kontradiktorne međunarodnim standardima u vezi sa slobodom izražavanja bi trebalo da budu uklonjene iz zakonodavstva. Takođe, preporučuje da se ulože dodatni napor od strane emitera kako bi se unaprijedio kvalitet uređivačkog izvještavanja kampanje i kako bi se razvili sopstveni sadržaj umjesto korišćenja snimaka dostavljenih od strane učesnika izbora. OSCE/ODIHR preporučuje da izborni zakon treba izmijeniti tako da propisuje da prigovori od strane svih aktera treba da budu podneseni i razmotreni u okviru kratkih vremenskih okvira, da bi se osigurao efikasni pravni lijek za sporove vezane za medije tokom izborne kampanje.

Međunarodne i domaće posmatračke misije u posljednjih nekoliko izbornih procesa ukazuju na problem postojanja barijera da osobe sa invaliditetom ostvaruju svoje biračko pravo. Shodno rezultatima ovog istraživanja, postojanje ovog problema prepoznaje 42,9% građana, dok 20,8% građana smatra da ovaj problem ne postoji.

Podsjećamo da je posmatračka misija OSCE/ODIHR preporučila da treba uložiti dodatne napore kako bi obezbijedili da prostorije i raspored budu pogodni za samostalan pristup od strane birača sa invaliditetima. Pored toga, preporučeno je sprovođenje dodatnih mjera, uključujući dostupnost materijala za edukaciju birača u različitim formatima, i efektnu obuku o inkluziji osoba sa invaliditetom na nižim nivoima izbornih komisija. U ovom dijelu, čini se da je neophodan proaktivniji pristup Državne izborne komisije usmjeren ka sprovođenju predloženih aktivnosti u uskoj saradnji sa nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava lica sa invaliditetom.

Za 47,5% građana, neadekvatna kontrola političkih aktivnosti na društvenim mrežama predstavlja problem. U posljednjih nekoliko izbornih procesa uočena je povećana dinamika aktivnosti političkih subjekata tokom izbornih kampanja na društvenim mrežama. Shodno zaključcima domaćih NVO koje su pratile izbore 2020. godine, na društvenim mrežama je vođena izuzetno agresivna kampanja i apostrofirano je da se u materijalima koji politički subjekti plasiraju na internetu mogu pronaći sadržaji sa elementima negativne kampanje koji nijesu dozvoljeni za emitovanje na tradicionalnim medijima. Takođe, predstavljeni su primjeri narušavanja pravila o izbornoj ćutnji preko društvenih mreža. Veoma je značajno naglasiti da pravni okvir izbornog zakonodavstva u Crnoj Gori ne uređuje ponašanje političkih aktera na društvenim mrežama, tako da bi ova oblast mogla da bude predmet detaljnog uređenja u narednoj fazi reforme izbornog zakonodavstva.

■ Koliko ste sigurni da su uređaji za identifikaciju birača koji se koriste na biračkim mjestima doprinijeli većem povjerenju javnosti u izborni proces?

Građani uglavnom iskazuju pozitivan stav kada je riječ o doprinosu koji je sistem za elektronsku identifikaciju birača dao izgradnji povjerenja građana u izborne procese. Više od polovine građana (54%) smatra da su uređaji za elektronsku identifikaciju birača doprinijeli većem povjerenju javnosti u izborni proces. Nakon parlamentarnih izbora 2016. godine, kada je po prvi put primijenjen sistem elektronske identifikacije birača na izborima u Crnoj Gori, posmatračke misije OSCE/ODIHR su iskazale podršku novom sistemu identifikacije birača "koji omogućava adekvatnu zaštitu od višestrukog glasanja". Međutim, u zaključcima izvještaja, izražena je zabrinutost kada su u pitanju operativni izazovi uređaja za elektronsku identifikaciju birača tokom izbornog dana, ali je ocijenjeno da ovi izazovi nisu bitno uticali na proces glasanja. Državna izborna komisija, u okviru pripremnih aktivnosti za održavanje izbora, sprovodi programe obuka za članove biračkih odbora o procedurama glasanja i korišćenja uređaja za elektronsku identifikaciju birača na dan izbora, čime je u značajnoj mjeri unaprijeđen kapacitet članova biračkih odbora za korišćenje ovih uređaja i sprovođenje izbornih radnji na biračkim mjestima.

Rezultati ovog istraživanja potvrđuju opravdanost uvođenja elektronske identifikacije birača u set kontrolnih mehanizama za utvrđivanje identiteta birača na biračkim mjestima. U narednom periodu, fokus treba da bude na unaprjeđenju performansi sistema i uvezivanju uređaja za elektronsku identifikaciju birača u realnom vremenu sa centralnom evidencijom biračkog spiska u MUP-u kako bi se otklonile i teorijske sumnje u mogućnost višestrukog glasanja na biračkim mjestima u Crnoj Gori.

Među ispitanicima koji smatraju da uređaji za elektronsku identifikaciju birača nijesu doprinijeli većem povjerenju javnosti u izborne procese najbrojniji su: muškarci, ispitanici starosti od 25-34 godine, anketirani sa višim obrazovanjem, kao i ispitanici iz urbanih područja i Južnog regiona.

ODJELJAK 02

POVJERENJE GRAĐANA U ORGANE ZA SPROVOĐENJE IZBORA SA FOKUSOM NA DRŽAVNU IZBORNU KOMISIJU

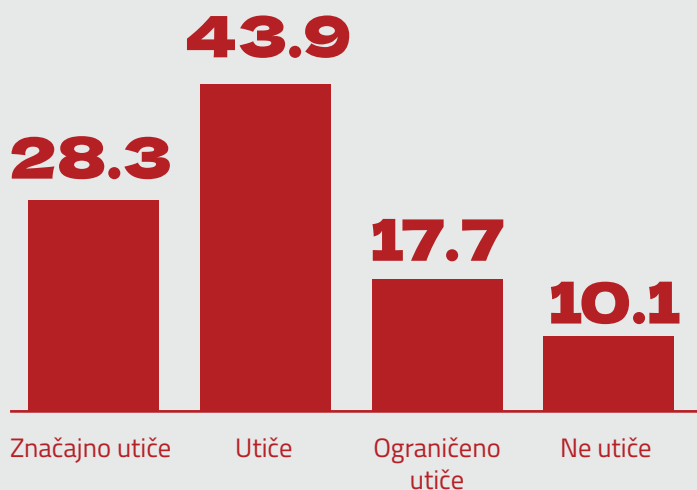
Izorno zakonodavstvo bilo je jedan od sedam ključnih prioriteta za početak pregovora o članstvu Crne Gore sa EU. Od početka procesa pregovora do danas, Evropska Komisija (EK) u okviru političkih kriterijuma, pomno prati proces reforme izbornog zakonodavstva koji je iniciran u nekoliko navrata. Pored toga, EK kroz redovne godišnje izvještaje prati i aktivno ukazuje na probleme u radu organa izborne administracije, u prvom redu Državne izborne komisije (DIK). U posljednjem izvještaju o Crnoj Gori koji je objavljen u drugoj polovini oktobra 2021. godine, EK pozivajući se na posljednji izvještaj OSCE/ODIHR, konstatuje da DIK nije adekvatno ispunio svoju regulatornu ulogu iako je opšta ocjena da su parlamentarni izbori 2020. godine bili sprovedeni transparentno i efikasno.

Na skali ocjena od 1-5, građani su DIK i njen rad u periodu 2014-2021. godine ocijenili sa ocjenom

2.8. Ovo je posebno značajno imajući u vidu da su se u ovom periodu sprovedla tri izborna procesa na nacionalnom nivou (parlamentarni izbori 2016 i 2020 i predsjednički izbori 2018. godine). Sva tri izborna procesa je sprovedla DIK u inoviranom sastavu koji je u izborni zakon uveden izmjenama izbornog zakonodavstva 2014. godine, a koji pored predstavnika političkih partija u stalno članstvo sastava DIK-a uključuje i predsjednika Komisije (profesionalna funkcija) i predstavnika NVO koji se biraju od strane parlamenta, nakon sprovedene konkursne procedure.

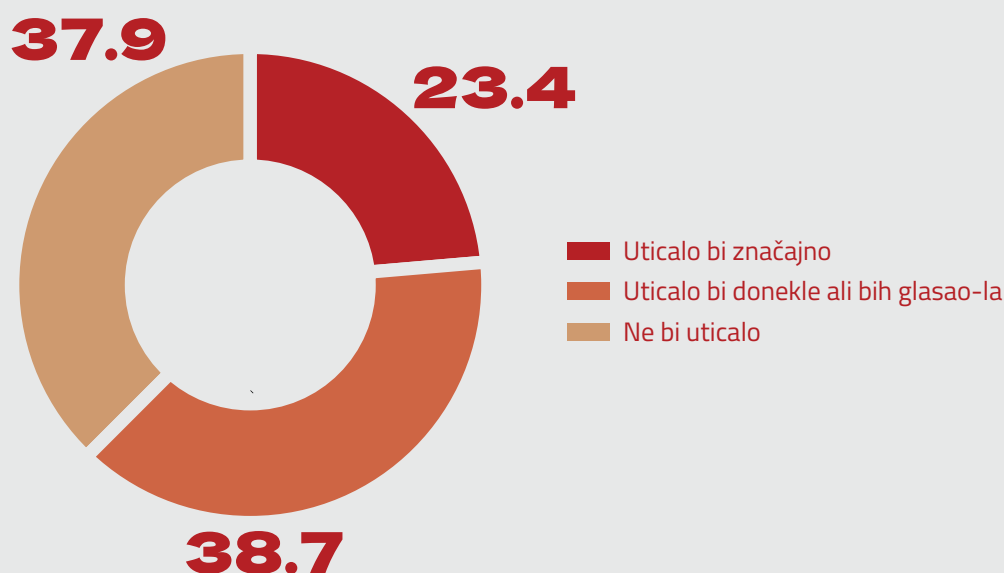
Nižom ocjenom od prosječne, rad DIK-a su ocijenile žene, ispitanici starosti od 35-44 godine, anketirani nižeg nivoa obrazovanja, te ispitanici iz Južnog regiona.

■ U kojoj mjeri smatrate da se funkcionisanje Državne izborne komisije reflektuje na demokratičnost i povjerenje u izborni proces generalno?

Rezultati istraživanja ukazuju da čak **89,9%** ispitanika smatra da funkcionisanje Državne izborne komisije (DIK) utiče na demokratičnost izbornih procesa i povjerenje koje građani imaju u izbore u Crnoj Gori. Značajan broj ispitanika (**62,1%**) je istaklo da kada bi bili u saznanju da Državna izborna komisija neprofesionalno i pristrasno obavlja poslove iz svoje nadležnosti, to bi uticalo na njih da realizuju svoje biračko pravo. Ovi rezultati potvrđuju da građani percipiraju DIK kao instituciju koja treba da ima jako uporište u zakonu kako bi se starala o demokratičnosti izbornih procesa u Crnoj Gori.

■ Kada biste bili u saznanju da Državna izborna komisija neprofesionalno i pristrasno obavlja poslove iz svoje nadležnosti da li bi to uticalo na Vas da glasate?

■ Kako gledate na trenutni sastav članova Državne izborne komisije u kome su predstavnici političkih partija?

39,5% građana smatra da se trenutni sastav DIK-a (koji dominantno čine predstavnici političkih partija) odražava na pristrasnost u donošenju odluka i funkcionisanju DIK-a., dok 21,4% njih ima suprotan stav. OSCE/ODIHR posmatračka misija je nakon predsjedničkih izbora 2018. godine upravo adresirala problem politički pristrasnih odluka koje se pojavljuju u praksi DIK-a. U Izvještaju je navedeno da su "članovi DIK-a donosili odluke u skladu sa partijskim interesima i prije i nakon izbornog dana". Izvještaj naglašava da izborni zakon ne sadrži nikakvu odredbu o nepristrasnosti i profesionalizmu organa za sprovođenje izbora. Upravo svrha profesionalizacije izborne administracije, koja treba da bude jedan od prioriteta u predstojećoj izbornoj reformi, je u stvaranju sistema koji će organizaciju izbornog procesa povjeriti stručnim licima kojima će to biti stalni - profesionalni a ne partijski angažman.

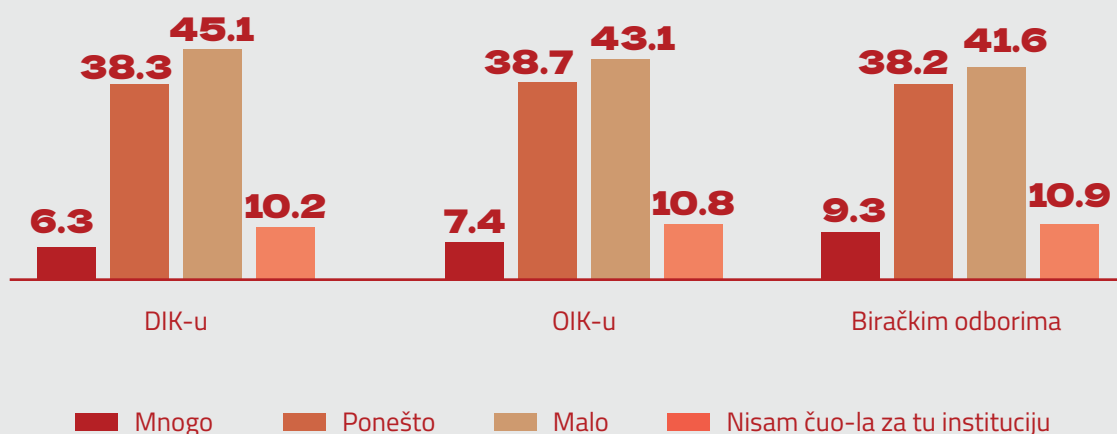
Rezultati ovog istraživanja govore da građani smatraju da sprovođenje izbornih radnji treba da bude u nadležnosti profesionalizovane, nezavisne i politički neutralne izborne administracije, koja će štiti zakonitost sprovođenja izborne procedure i od koje će se očekivati da u donošenju svojih odluka ne podliježe uticajima političkih partija i učesnika izbornih procesa.

TRANSPARENTNOST I JAVNA PREPOZNATLJIVOST DIK-A

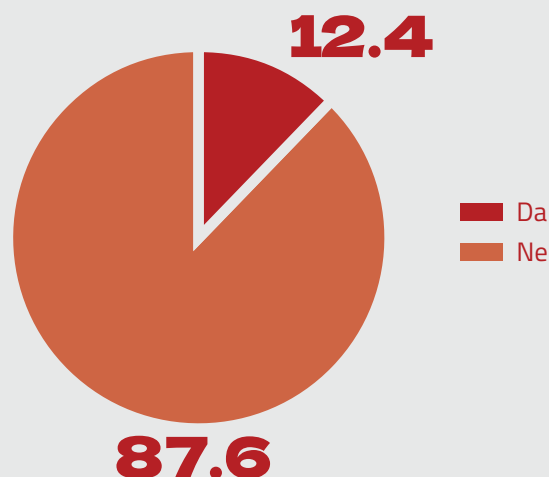
OSCE/ODIHR posmatračke misije već nekoliko izbornih procesa ukazuju na problem nedovoljne transparentnosti u radu Državne izborne komisije, koja se ogleda u neobjavlivanju ili neblagovremenom objavljivanju odluka i zatvorenosti sjednica za predstavnike medija. Preporuka koja se odnosi na povećanje transparentnosti i unaprjeđenje javnog

povjerenje u rad DIK-a i dalje nije implementirana. Shodno istoj, Državna izborna komisija bi trebalo da omogući prisustvo medija na svojim sjednicama, dok bi organi izborne administracije (DIK i opštinske izborne komisije) trebalo da objavljuju sva relevantna dokumenta i odluke na svojim veb stranicama u dogledno vrijeme.

■ Koliko ste čuli o:

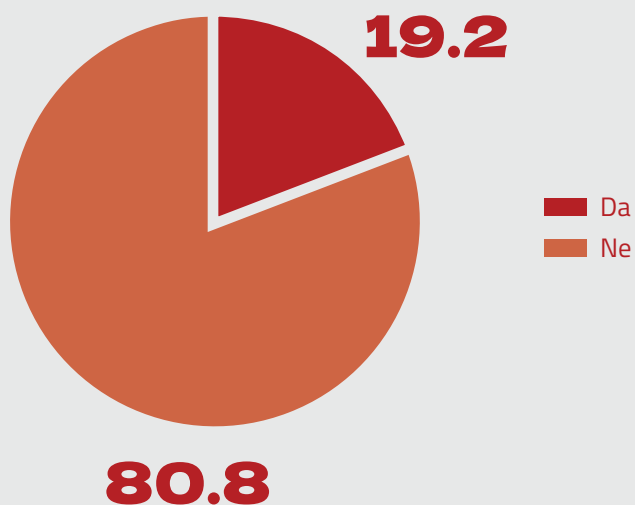

■ Da li znate koliko članova broji Državna izborna komisija u stalnom sastavu?

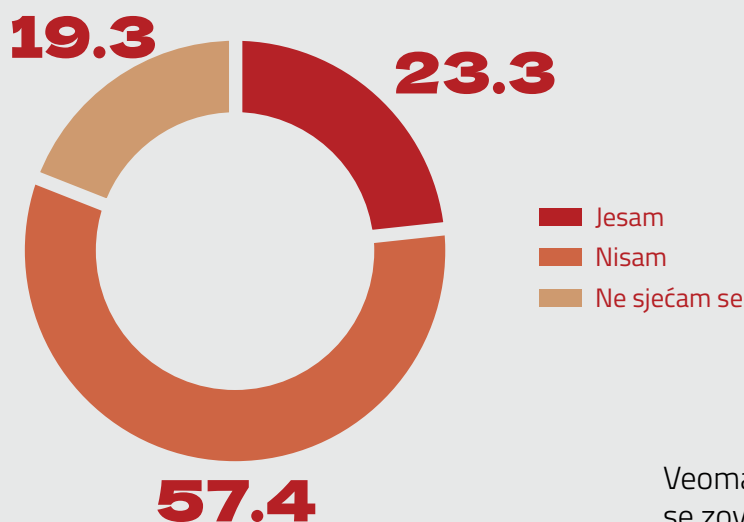
Rezultati istraživanja ukazuju da više od polovine građana Crne Gore je malo ili nije upoznato sa radom organa za sprovođenje izbora. Na primjer, 55,3% građana je malo ili nije upoznato sa DIK-om, dok 87,6% ne zna koliko članova broji DIK. Od 12,4% građana koji su izjavili da znaju koliko članova broji DIK, 30,5% ispitanika je dalo tačan odgovor na pitanje o broju članova koji broji DIK.

■ Da li ste upoznati sa strukturom/sastavom Državne izborne komisije?

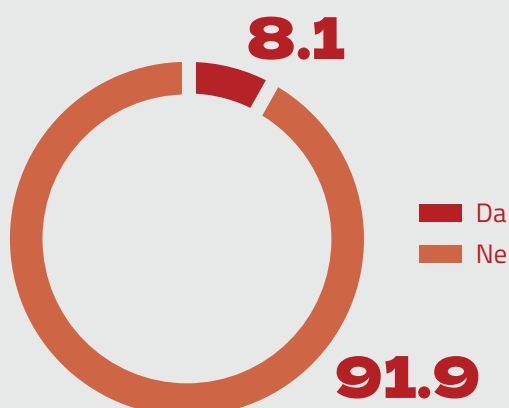
Čak 80,8% građana je navelo da nije upoznato sa strukturom/sastavom DIK-a, dok je 19,2% građana istaklo da je upoznato sa sastavom DIK-a. Svega petina ispitanika istakla je da je u prethodnih godinu dana pročitala nešto o Državnoj izbornoj komisiji. Među njima su najbrojniji muškarci, najmlađa grupacija ispitanika, zatim ispitanici sa visokim obrazovanjem, te anketirani iz urbanih sredina i Centralnog regiona.

■ Da li ste čuli ili pročitali nešto o Državnoj izbornoj komisiji tokom posljednjih 12 mjeseci?

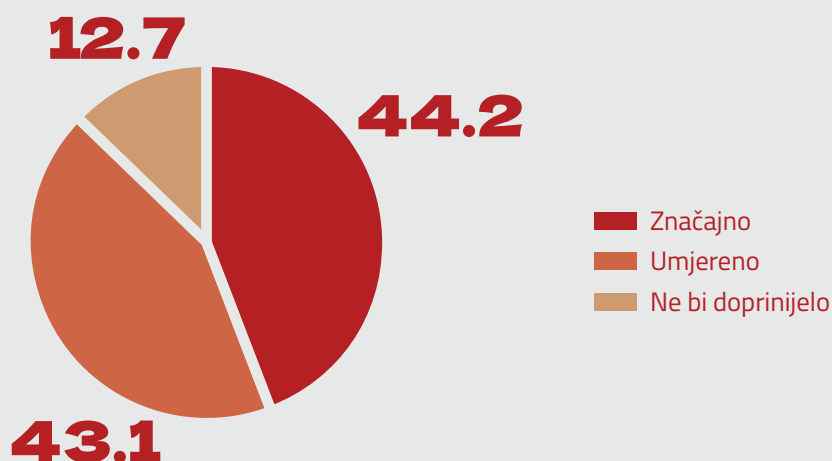
Veoma je interesantno da čak 91,9% građana ne zna kako se zove ili preziva neki od članova DIK-a.

■ Da li znate ime nekog/neke od članova/članica Državne izborne komisije, uključujući predsjednika i sekretara?

Ovi rezultati ukazuju na problem nedovoljne informisanosti građana, ali i javne prepoznatljivosti rada Državne izborne komisije koja u narednom periodu mora da unaprijedi komunikaciju sa svim zainteresovanim javnostima i građanima, o svim segmentima rada i uloge DIK-a u izbornim procesima.

■ Da li smatrate da bi otvaranje sjednica za javnost doprinijelo izgradnji povjerenja u Državnu izbornu komisiju i izborni proces?

Jedan od najefikasnijih metoda unaprjeđenja javne vidljivosti, transparentnosti ali i ukupnog imidža DIK-a, koji može u kratkom periodu proizvesti pozitivne rezultate, je otvaranje sjednica Komisije za javnost. Shodno rezultatima ovog istraživanja, **44,2%** građana smatra da bi otvaranje sjednica za javnost doprinijelo većem povjerenju građana u rad DIK-a i izborni proces u cjelini. Podsjećamo da je OSCE/ODIHR nakon posljednjih parlamentarnih izbora 2020. godine preporučio da u cilju daljeg povećanja transparentnosti i povjerenja javnosti u organe za sprovođenje izbora, dodatne mjere bi trebalo razmotriti, uključujući uživo (onlajn) emitovanje sjednica Državne izborne komisije i pristup medija istim, kao i blagovremeno objavljivanje svih relevantnih dokumenata proizvedenih od strane svih nivoa organa za sprovođenje izbora.

Kako je u prethodnom periodu zaživio Parlamentarni kanal na javnom servisu RTCG, čini se da postoje svi tehnički preduslovi da sjednice DIK (posebno one u toku izbornih procesa) budu direktno prenošene na ovom kanalu (poput sjednica radnih tijela Parlamenta) što će nesumnjivo uticati na veću vidljivost, prepoznatljivost i autoritet kako Državne izborne komisije tako i njenih članova. Nevladine organizacije koje prate rad Državne izborne komisije, poput Centra za građansko obrazovanje (CGO) su u prethodnom periodu s pravom sugerisale da bi otvaranje sjednica za javnost vodilo i većem stepenu lične odgovornosti među članovima DIK-a, koji još uvijek nisu obveznici kodeksa ponašanja kako bi se osigurala njihova nepristrasnost, a što je bila jedna od preporuka OEBS/ODIHR misija.

ODJELJAK

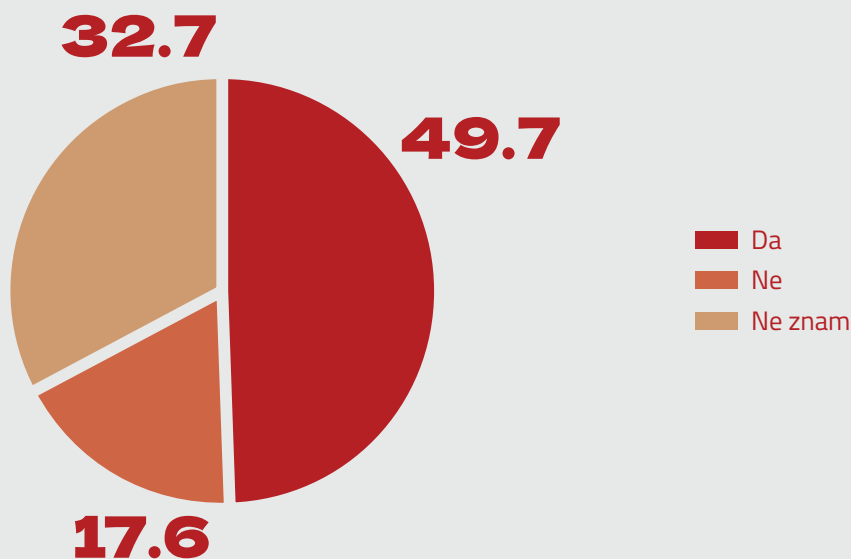
03

STAVOVI GRAĐANA O IZBORNOJ REFORMI

Jedna od prioriteta preporuka OSCE/ODIHR za Crnu Goru odnosi se na preduzimanje sveobuhvatne reforme izbornog pravnog okvira i regulisanja ključnih aspekata izbora. Naglašeno je da bi u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama, proces reformi trebalo da bude sveobuhvatan, kako bi osigurao javnu raspravu i bio završen znatno prije sljedećih izbora. Na ovu preporuku OSCE/ODIHR ukazuje i nedavno objavljeni izvještaj Evropske Komisije. Crna Gora je u posljednjim godinama u nekoliko navrata pokušala da sprovede proces sveobuhvatne izborne reforme, ali do sada, taj proces nije rezultirao usvajanjem ključnih izmjena koje bi vodile

unaprjeđenju izbornog zakonodavstva. Izborne reforme su se svodile na parcijalne izmjene zakona iz seta izbornog zakonodavstva, dok su ključni aspekti izborne reforme i izmjene Zakona o izboru odbornika i poslanika izostale. Evropska Komisija u Izvještaju ukazuje da je uprkos ranije postignutom međupartijskom dogovoru da se svi lokalni izbori održavaju istog dana, pravni okvir i dalje predviđa njihovo održavanje u različitim terminima, što, prema njihovom stavu, vodi stanju konstantne izborne kampanje kako na lokalnom tako i na nacionalnom nivou.

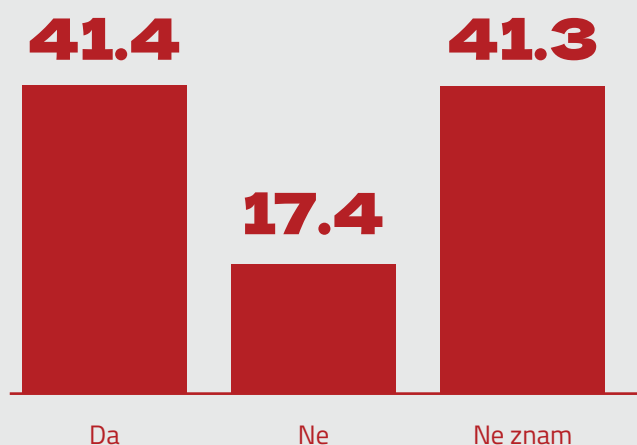
■ Da li smatrate da je Crnoj Gori potrebna izborna reforma, tj. promjena izbornog zakonodavstva?

Rezultati ovog israživanja ukazuju da gotovo polovina građana (49,7%) smatra da je izborna reforma potrebna, a većina njih (58%) smatra da je izbornu reformu potrebno sprovesti urgentno. Ovi rezultati predstavljaju jasan signal donosiocima političkih odluka da je u susret predstojećim izborima neophodno sprovesti sveobuhvatnu izbornu reformu.

Rad parlamentarnog odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu, koji je uspostavljen u decembru 2020. godine, a čiji mandat traje do kraja ove godine, je trenutno blokiran, i nezvjesno je kada će isti nastaviti svoj rad na izbornoj reformi i ispunjavanju prioritarnih preporuka OSCE/ODIHR.

■ U slučaju izborne reforme da li smatrate da je potrebno promijeniti strukturu Državne izborne komisije?

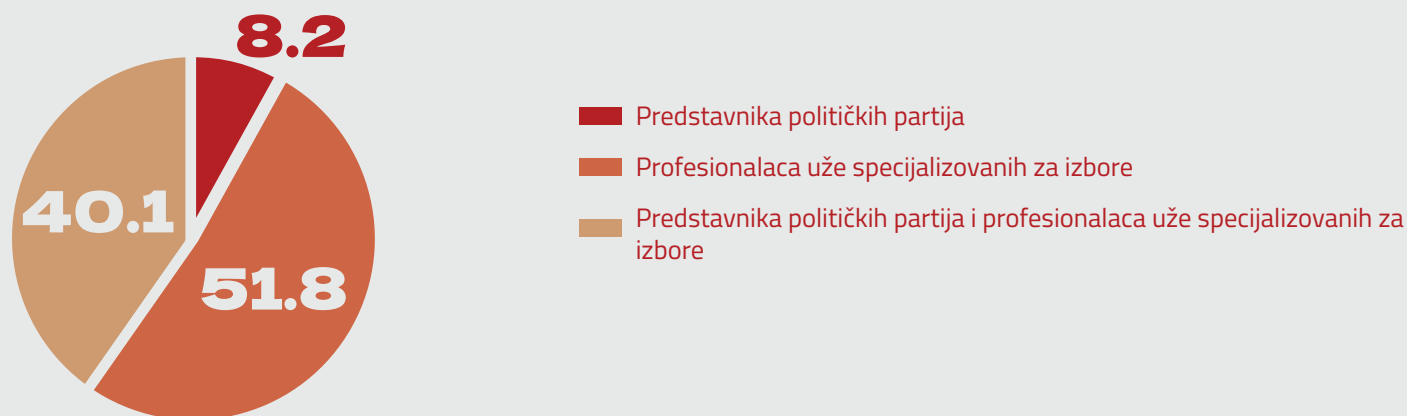

Ukoliko bi došlo do izborne reforme, 41,4% građana bi promijenilo strukturu DIK-a. Među njima su najbrojniji: muškarci, ispitanici starosti od 45-54 godine, zatim anketirani sa srednjim obrazovanjem, kao i ispitanici iz urbanih sredina i Južnog regiona.

Više od polovine građana (51,8%) podržava model shodno kome bi članovi DIK-a bili profesionalci (eksperti za izbornu materiju), dok samo 8.2% njih podržava model shodno kome bi DIK bio sastavljen isključivo od predstavnika političkih partija.

U tom kontekstu, rezultati ovog istraživanja treba da budu osnov i poruka političkim akterima da naredna faza izbornih reformi treba da obuhvati profesionalizaciju i snažnije pozicioniranje organa za sprovođenje izbora i Državne izborne komisije kao "vrhovnog izbornog autoriteta". Izborna reforma i eventualne izmjene modela organa izborne administracije u Crnoj Gori treba da počiva na principima profesionalizma i nezavisnosti, uz eliminisanje direktnih ili indirektnih političkih uticaja na rad izborne administracije na sva tri nivoa (Državna izborna komisija, opštinske izborne komisije i birački odbori).

■ Smatram da Državna izborna komisija treba da bude sastavljena od:

Parlament Crne Gore treba da obezbijedi nastavak procesa sveobuhvatne reforme izbornog zakonodavstva kroz uspostavljanje istinskog i održivog dijaloga između političkih partija i uz aktivno sudjelovanje predstavnika akademske zajednice i nevladinih organizacija koje posjeduju ekspertizu u ovoj oblasti. Reforme treba da obuhvate gotovo sve segmente izbornog sistema, od razmatranja uvođenja sistema otvorenih lista, preko stvaranja uslova za potpunu profesionalizaciju organa izborne administracije, do kreiranja potpuno novog pravnog okvira koji će na detaljan način urediti sprovođenje izbora na lokalnom nivou.

METODOLOGIJA

I DIZAJN UZORKA

Posmatranje procjenjene populacije iz ankete zasnovane na uzorku zahtjeva da uzorak bude reprezentativan za cijelu populaciju. Najbolji rezultati se postižu probabilističkim uzorkovanjem, pri čemu svaka jedinica ima poznatu vjerovatnoću odabira. U ovom istraživanju, korišćen je slučajni stratifikovani višestepeni uzorak, u kojem su biračka mjesta izabrana kao jedinice prve faze, domaćinstva su izabrana kao jedinice druge faze prema unaprijed određenom koraku, a lica u domaćinstvu su odabrana kao jedinice poslednje etape (metodom rođendana).

II STRATIFIKACIJA I ALOKACIJA

Okvir za izbor uzorka je Birački spisak za 2020. godinu.

Ciljna populacija su punoljetni građani. Kao što je već opisano, primenjen je višestepeni dizajn uzorka. Jedinice su grupisane u 6 stratuma (grupa) prema teritorijalnoj podjeli (Sjever, Centar, Jug) i prema tipu naselja (gradska i ruralna). Broj jedinica prve etape, odabran je metodom vjerovatnoće proporcionalne broju osoba od 18 i više godina.

Jedinice druge faze, domaćinstva, odabrane su jednostavnim slučajnim uzorkom, sa unaprijed definisanim korakom kako bi se obezbjedila slučajnost i izbor 10 domaćinstava na nivou biračkog mjesta.

Jedinice poslednje etape su bile osobe u domaćinstvu odabrane metodom poslednjeg rođendana.

III VELIČINA UZORKA

1200 domaćinstava i 1200 lica raspoređeno na cijeloj teritoriji Crne Gore.

IV PONDERISANJE

Ponderi su izračunati u nekoliko uzastopnih koraka. Prvo su računati dizajn ponderi. Pošto se izbor biračkih okruga vrši sa vjerovatnoćama proporcionalnim broju lica starijih od 18 godina, dobijamo vjerovatnoću u prvoj fazi selekcije. U drugoj fazi selekcije dobijamo vjerovatnoću izbora domaćinstva u okviru biračkog mjesta.

Konačni ponderi domaćinstava i lica izračunati su tako što su ponderi normalizovani tako da je ponderisani broj domaćinstava/osoba bio jednak neponderisanom broju domaćinstava/lica.

DISAGREGIRANI PODACI

		DA LI SMATRATE DA SU IZBORI U CRNOJ GORI FER I SLOBODNI?			
		Da, u potpunosti	Da, djelimično	Ne	Ne znam
POL	Muški	12.1	44.7	32.2	11.0
	Ženski	10.3	36.8	31.7	21.3
STAROST	Od 18 do 24 godine	12.5	36.2	33.3	18.0
	Od 25 do 34 godine	9.0	39.8	32.0	19.2
	Od 35 do 44 godine	10.3	41.2	33.7	14.8
	Od 45 do 54 godine	12.2	52.0	27.5	8.4
	Od 55 do 64 godine	13.4	39.7	30.3	16.6
	Preko 65 godina	10.3	32.7	35.2	21.8
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	11.2	11.9	76.9
	Osnovno obrazovanje	13.0	28.7	21.7	36.6
	Srednje obrazovanje	10.9	42.5	33.2	13.4
	Više obrazovanje	9.9	40.7	32.7	16.7
	Visoko obrazovanje	13.4	40.3	31.8	14.5
Tip naselja	Urban	12.6	37.7	34.9	14.7
	Rural	8.7	45.5	26.8	19.0
Region	Sjever	12.7	46.0	23.8	17.5
	Centar	11.4	37.1	37.0	14.6
	Jug	9.0	40.9	31.8	18.3

		OCIJENITE VAŠE ISKUSTVO GLASANJA NA IZBORIMA U CRNOJ GORI?				
		Veoma sam nezadovoljan-na procedurom glasanja	Prilično sam nezadovoljan-na procedurom glasanja	Niti sam zadovoljan-na niti sam nezadovoljan-na procedurom glasanja	Prilično sam zadovoljan-na procedurom glasanja	Veoma sam zadovoljan-na procedurom glasanja
POL	Muški	9.9	16.2	47.0	22.2	4.8
	Ženski	8.6	13.8	52.2	20.9	4.5
STAROST	Od 18 do 24 godine	10.7	10.6	54.2	22.6	1.8
	Od 25 do 34 godine	8.4	11.0	59.3	18.4	2.8
	Od 35 do 44 godine	9.7	20.4	46.8	20.0	3.1
	Od 45 do 54 godine	6.7	16.4	45.3	25.2	6.6
	Od 55 do 64 godine	8.6	17.5	45.0	22.7	6.3
	Preko 65 godina	11.8	13.3	47.3	20.8	6.8
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	5.4	17.5	66.9	10.2	0.0
	Osnovno obrazovanje	5.4	14.6	49.0	21.8	9.2
	Srednje obrazovanje	9.2	17.1	49.4	20.4	3.9
	Više obrazovanje	9.6	11.1	46.7	25.0	7.6
	Visoko obrazovanje	10.8	8.9	52.2	24.5	3.6
Tip naselja	Urban	9.4	15.0	48.9	21.1	5.7
	Rural	8.8	15.0	51.0	22.3	2.8
Region	Sjever	5.7	13.5	54.7	21.3	4.9
	Centar	11.7	16.4	47.7	18.6	5.7
	Jug	8.7	14.1	47.5	27.3	2.4

		KOJA OD PONUĐENIH OPCIJA BI PO VAŠEM MIŠLJENJU DOPRINIJELE KVALITETNIJEM IZBORNOM ISKUSTVU?					
		Više informacija o tome kako izborni proces funkcioniše	Više informacija o političkim partijama i njihovim politikama	Mogućnost glasanja putem interneta	Mogućnost glasanja van biračkih mjesta	Mogućnost glasanja tokom više od jednog dana	Drugo
POL	Muški	39.3	22.6	14.9	5.1	10.4	7.7
	Ženski	41.7	23.8	10.9	6.8	8.6	8.1
STAROST	Od 18 do 24 godine	28.0	25.9	22.5	4.2	9.2	10.1
	Od 25 do 34 godine	38.6	18.4	20.4	6.6	9.6	6.5
	Od 35 do 44 godine	42.1	19.9	15.2	4.3	10.8	7.7
	Od 45 do 54 godine	37.9	30.1	10.7	4.4	6.9	10.0
	Od 55 do 64 godine	44.5	24.3	5.4	9.2	8.1	8.6
	Preko 65 godina	50.1	21.5	3.9	6.8	12.4	5.3
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	28.5	54.8	0.0	16.7	0.0	0.0
	Osnovno obrazovanje	45.5	33.5	3.8	0.0	10.0	7.3
	Srednje obrazovanje	42.2	22.2	11.9	6.2	8.9	8.6
	Više obrazovanje	30.2	25.5	20.2	6.9	11.2	6.0
	Visoko obrazovanje	40.6	18.4	16.4	6.1	11.1	7.4
Tip naselja	Urban	41.6	23.6	12.9	5.5	9.8	6.5
	Rural	38.8	22.5	12.8	6.7	8.9	10.3
Region	Sjever	42.3	17.3	12.4	7.1	8.3	12.6
	Centar	42.5	26.1	13.1	3.7	8.2	6.4
	Jug	35.0	24.6	13.0	8.8	13.3	5.3

		KOLIKO STE UPOZNATI SA PROCEDUROM GLASANJA?			
		Veoma sam upoznat-a	Prilično sam upoznat-a	Malo sam upoznat-a	Nisam upoznat-a
POL	Muški	15.3	45.7	31.3	7.6
	Ženski	10.6	38.5	37.5	13.4
STAROST	Od 18 do 24 godine	8.3	36.5	39.0	16.1
	Od 25 do 34 godine	10.1	41.6	36.4	11.9
	Od 35 do 44 godine	16.3	44.9	29.1	9.8
	Od 45 do 54 godine	14.3	48.5	32.3	4.9
	Od 55 do 64 godine	18.0	41.8	31.3	8.9
	Preko 65 godina	9.6	36.7	40.1	13.5
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	0.0	11.9	88.1
	Osnovno obrazovanje	13.4	12.1	43.2	31.4
	Srednje obrazovanje	11.2	43.1	37.0	8.6
	Više obrazovanje	12.6	51.5	29.1	6.9
	Visoko obrazovanje	21.0	46.7	25.9	6.4
Tip naselja	Urban	12.6	45.1	32.8	9.5
	Rural	13.5	36.7	37.4	12.4
Region	Sjever	16.6	41.1	31.8	10.6
	Centar	10.8	44.6	34.7	9.9
	Jug	12.5	38.3	37.4	11.8

		U KOJOJ MJERI SE SLAŽETE SA SLJEDEĆIM: SIGURAN-NA SAM DA SE NA IZBORIMA U CRNOJ GORI GLASOVI BROJE TAČNO I PRECIZNO.			
		Slažem se	Djelimično se slažem	Ne slažem se	Ne znam
POL	Muški	20.2	45.7	25.3	8.7
	Ženski	16.1	38.8	26.7	18.4
STAROST	Od 18 do 24 godine	15.6	41.5	28.9	14.0
	Od 25 do 34 godine	12.1	42.9	29.3	15.7
	Od 35 do 44 godine	18.6	43.7	22.4	15.2
	Od 45 do 54 godine	22.9	48.2	22.0	6.9
	Od 55 do 64 godine	22.1	41.6	23.2	13.1
	Preko 65 godina	17.2	34.3	30.8	17.8
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	6.5	5.4	88.1
	Osnovno obrazovanje	26.9	30.7	17.8	24.7
	Srednje obrazovanje	17.3	43.6	26.8	12.3
	Više obrazovanje	20.0	37.3	30.6	12.2
	Visoko obrazovanje	17.2	48.3	24.2	10.4
Tip naselja	Urban	18.9	41.9	27.1	12.2
	Rural	16.8	42.6	24.2	16.4
Region	Sjever	22.9	44.4	16.0	16.7
	Centar	16.0	39.9	32.2	12.0
	Jug	16.4	43.9	26.2	13.5

KOLIKI PROBLEM SMATRATE DA TRENUTNO PREDSTAVLJAJU SLJEDEĆE KATEGORIJE?				
		IZBORNA PREVARA (SVE NEPRAVILNOSTI KOJE MOGU DA UTIČU NA REZULTAT IZBORA)		
		Ne predstavlja problem	Predstavlja problem	Ne znam
POL	Muški	6.7	82.3	11.0
	Ženski	3.1	78.3	18.6
STAROST	Od 18 do 24 godine	5.8	74.4	19.9
	Od 25 do 34 godine	1.4	80.7	17.9
	Od 35 do 44 godine	8.5	78.3	13.1
	Od 45 do 54 godine	6.5	84.3	9.2
	Od 55 do 64 godine	3.8	81.7	14.5
	Preko 65 godina	3.3	80.3	16.3
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	6.5	39.3	54.2
	Osnovno obrazovanje	5.6	69.4	25.0
	Srednje obrazovanje	4.0	82.3	13.7
	Više obrazovanje	7.3	76.6	16.0
	Visoko obrazovanje	5.8	82.5	11.7
Tip naselja	Urban	4.3	81.2	14.5
	Rural	5.7	78.6	15.7
Region	Sjever	9.5	73.2	17.3
	Centar	2.9	85.6	11.5
	Jug	3.1	78.4	18.5

		PRISTRASNOST MEDIJA		
		Ne predstavlja problem	Predstavlja problem	Ne znam
POL	Muški	17.1	69.4	13.5
	Ženski	13.0	65.6	21.4
STAROST	Od 18 do 24 godine	19.8	62.2	18.0
	Od 25 do 34 godine	15.2	63.7	21.2
	Od 35 do 44 godine	14.8	69.3	15.9
	Od 45 do 54 godine	13.6	72.4	14.0
	Od 55 do 64 godine	15.9	66.0	18.0
	Preko 65 godina	11.8	70.0	18.2
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	6.5	28.0	65.5
	Osnovno obrazovanje	11.3	54.1	34.5
	Srednje obrazovanje	15.2	68.2	16.5
	Više obrazovanje	11.7	73.5	14.8
	Visoko obrazovanje	18.7	68.7	12.6
Tip naselja	Urban	16.0	67.3	16.7
	Rural	13.2	67.8	19.0
Region	Sjever	13.2	68.7	18.1
	Centar	17.8	67.5	14.7
	Jug	11.7	66.0	22.3

		BARIJERE DA OSOBE SA INVALIDITETOM UZMU UČEŠĆE U IZBORNOM PROCESU		
		Ne predstavlja problem	Predstavlja problem	Ne znam
POL	Muški	22.0	43.7	34.2
	Ženski	19.5	42.1	38.4
STAROST	Od 18 do 24 godine	20.1	44.0	35.8
	Od 25 do 34 godine	19.9	40.5	39.6
	Od 35 do 44 godine	24.6	40.3	35.1
	Od 45 do 54 godine	23.2	43.8	33.0
	Od 55 do 64 godine	25.8	35.7	38.5
	Preko 65 godina	10.7	53.4	35.9
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	16.8	28.1	55.2
	Osnovno obrazovanje	16.9	38.9	44.2
	Srednje obrazovanje	20.7	44.4	34.9
	Više obrazovanje	20.5	39.9	39.6
	Visoko obrazovanje	23.3	41.8	34.9
Tip naselja	Urban	19.3	45.0	35.7
	Rural	23.2	39.4	37.4
Region	Sjever	21.3	44.1	34.6
	Centar	21.7	44.7	33.6
	Jug	18.5	38.1	43.5

		NEADEKVATNA KONTROLA POLITIČKIH AKTIVNOSTI NA DRUŠTVENIM MREŽAMA		
		Ne predstavlja problem	Predstavlja problem	Ne znam
POL	Muški	22.8	49.8	27.4
	Ženski	18.4	45.4	36.2
STAROST	Od 18 do 24 godine	21.8	54.3	23.9
	Od 25 do 34 godine	21.0	47.6	31.4
	Od 35 do 44 godine	24.4	46.1	29.6
	Od 45 do 54 godine	19.0	53.3	27.7
	Od 55 do 64 godine	25.8	37.7	36.5
	Preko 65 godina	11.7	46.6	41.7
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	6.5	16.7	76.8
	Osnovno obrazovanje	13.3	30.1	56.6
	Srednje obrazovanje	20.1	49.7	30.2
	Više obrazovanje	21.0	47.1	31.9
	Visoko obrazovanje	26.4	48.8	24.8
Tip naselja	Urban	22.4	46.7	30.9
	Rural	17.4	48.9	33.7
Region	Sjever	13.7	57.3	29.0
	Centar	26.1	43.9	30.0
	Jug	18.2	42.8	39.0

		KOLIKO STE SIGURNI DA SU UREĐAJI ZA IDENTIFIKACIJU BIRAČA KOJI SE KORISTE NA BIRAČKIM MJESTIMA DOPRINIJELE VEĆEM POVJERENJU JAVNOSTI U IZBORNI PROCES?				
		Veoma sam siguran-na	Siguran-na sam	Nisam siguran-na	Ne znam	Nisam obaviješten-na o uređajima za elektronsku identifikaciju birača
POL	Muški	20.1	37.2	22.8	15.0	4.8
	Ženski	18.3	32.5	20.8	22.3	6.1
STAROST	Od 18 do 24 godine	19.5	29.8	20.3	22.5	7.9
	Od 25 do 34 godine	19.8	30.3	25.7	16.8	7.4
	Od 35 do 44 godine	17.2	40.0	19.2	20.1	3.5
	Od 45 do 54 godine	19.8	42.7	18.9	15.2	3.4
	Od 55 do 64 godine	17.9	37.0	23.5	19.1	2.6
	Preko 65 godina	20.8	27.7	22.5	20.5	8.5
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	6.5	11.3	5.4	54.2	22.6
	Osnovno obrazovanje	23.4	24.7	8.6	34.9	8.3
	Srednje obrazovanje	18.3	36.8	23.0	16.5	5.4
	Više obrazovanje	17.5	37.6	25.9	14.9	4.0
	Visoko obrazovanje	23.4	30.6	20.4	21.3	4.4
Tip naselja	Urban	19.2	32.2	23.5	19.6	5.5
	Rural	19.2	39.3	18.7	17.4	5.4
Region	Sjever	21.9	38.0	15.5	19.8	4.7
	Centar	19.4	32.8	24.0	17.4	6.4
	Jug	15.5	34.8	24.9	20.2	4.6

		UKOLIKO STE SIGURNI DA SU UREĐAJI ZA IDENTIFIKACIJU BIRAČA DOPRINIJE- LI VEĆEM POVJERENJU U IZBORNI PROCES, DO KOJE MJERE SMATRATE DA SU DOPRINIJELE?		
		Značajno	Umjereno	Neznatno
POL	Muški	62.0	34.6	3.4
	Ženski	59.5	39.1	1.4
STAROST	Od 18 do 24 godine	67.1	30.2	2.6
	Od 25 do 34 godine	65.5	33.4	1.1
	Od 35 do 44 godine	59.9	36.9	3.2
	Od 45 do 54 godine	53.6	44.9	1.5
	Od 55 do 64 godine	58.7	36.0	5.3
	Preko 65 godina	63.7	35.1	1.1
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	100.0	0.0	0.0
	Osnovno obrazovanje	58.6	38.8	2.7
	Srednje obrazovanje	60.5	37.0	2.5
	Više obrazovanje	64.2	33.4	2.4
	Visoko obrazovanje	59.3	38.7	2.0
Tip naselja	Urban	58.6	39.2	2.2
	Rural	64.0	33.2	2.8
Region	Sjever	67.0	32.1	0.9
	Centar	58.3	39.9	1.8
	Jug	56.9	37.3	5.8

PRIJE NEGO STE ZAPOČELI UPITNIK, KOLIKO STE ČULI O:					
		DRŽAVNOJ IZBORNOJ KOMISIJI			
		Mnogo	Ponešto	Malo	Nisam čuo-la za tu instituciju
POL	Muški	7.8	44.0	41.6	6.6
	Ženski	4.9	33.0	48.5	13.6
STAROST	Od 18 do 24 godine	3.4	30.1	48.4	18.1
	Od 25 do 34 godine	3.6	38.5	45.8	12.0
	Od 35 do 44 godine	9.0	43.7	38.4	8.8
	Od 45 do 54 godine	8.0	47.3	40.8	4.0
	Od 55 do 64 godine	7.8	36.2	49.9	6.1
	Preko 65 godina	5.4	31.1	49.1	14.4
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	6.5	22.2	71.3
	Osnovno obrazovanje	1.6	19.1	60.7	18.6
	Srednje obrazovanje	4.3	36.7	48.7	10.4
	Više obrazovanje	11.8	50.8	31.3	6.1
	Visoko obrazovanje	13.0	46.8	35.7	4.5
Tip naselja	Urban	7.2	42.5	42.1	8.2
	Rural	4.8	31.3	50.3	13.6
Region	Sjever	5.5	34.8	49.4	10.4
	Centar	7.2	39.9	43.3	9.6
	Jug	5.6	39.7	43.7	11.1

		OPŠTINSKIM IZBORNIM KOMISIJAMA			
		Mnogo	Ponešto	Malo	Nisam čuo-la za tu instituciju
POL	Muški	9.4	42.0	40.6	8.1
	Ženski	5.5	35.6	45.5	13.4
STAROST	Od 18 do 24 godine	5.4	29.3	46.0	19.4
	Od 25 do 34 godine	4.7	38.0	45.9	11.4
	Od 35 do 44 godine	8.2	44.9	35.1	11.9
	Od 45 do 54 godine	9.4	47.5	37.9	5.2
	Od 55 do 64 godine	11.6	37.2	44.3	6.9
	Preko 65 godina	4.9	32.0	50.7	12.4
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	6.5	32.2	61.3
	Osnovno obrazovanje	4.0	24.8	54.5	16.8
	Srednje obrazovanje	5.5	38.2	45.1	11.2
	Više obrazovanje	14.1	46.8	31.4	7.8
	Visoko obrazovanje	12.1	43.3	39.6	5.0
Tip naselja	Urban	8.5	40.7	41.2	9.6
	Rural	5.4	35.3	46.3	12.9
Region	Sjever	6.8	42.7	41.0	9.5
	Centar	7.7	37.1	43.4	11.8
	Jug	7.4	37.1	45.1	10.5

		BIRAČKIM ODBORIMA			
		Mnogo	Ponešto	Malo	Nisam čuo-la za tu instituciju
POL	Muški	11.0	44.8	35.9	8.3
	Ženski	7.7	31.9	47.0	13.4
STAROST	Od 18 do 24 godine	8.1	29.1	47.5	15.3
	Od 25 do 34 godine	6.7	37.3	45.5	10.4
	Od 35 do 44 godine	13.0	40.0	34.2	12.8
	Od 45 do 54 godine	10.7	47.3	36.4	5.7
	Od 55 do 64 godine	11.3	42.3	38.7	7.6
	Preko 65 godina	5.8	30.3	48.9	15.0
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	6.5	32.2	61.3
	Osnovno obrazovanje	7.0	16.7	55.2	21.1
	Srednje obrazovanje	7.2	39.1	42.7	11.0
	Više obrazovanje	15.2	42.0	37.2	5.6
	Visoko obrazovanje	15.4	43.4	34.9	6.3
Tip naselja	Urban	10.8	39.2	39.8	10.3
	Rural	6.8	36.5	44.7	12.0
Region	Sjever	8.4	42.9	39.4	9.3
	Centar	9.7	37.1	41.9	11.4
	Jug	9.6	34.7	43.7	12.0

		DA LI STE ČULI ILI PROČITALI NEŠTO O DRŽAVNOJ IZBORNOJ KOMISIJI TOKOM POSLJEDNIJH 12 MJESECI?		
		Jesam	Nisam	Ne sjećam se
POL	Muški	27.9	55.5	16.6
	Ženski	19.0	59.1	21.9
STAROST	Od 18 do 24 godine	26.4	56.4	17.3
	Od 25 do 34 godine	21.6	59.1	19.3
	Od 35 do 44 godine	20.8	57.0	22.2
	Od 45 do 54 godine	25.1	56.3	18.6
	Od 55 do 64 godine	24.3	55.3	20.4
	Preko 65 godina	22.8	59.6	17.6
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	5.4	94.6	0.0
	Osnovno obrazovanje	19.5	59.7	20.8
	Srednje obrazovanje	19.6	61.7	18.7
	Više obrazovanje	32.9	45.4	21.7
	Visoko obrazovanje	34.8	44.5	20.7
Tip naselja	Urban	26.5	52.3	21.2
	Rural	18.0	65.9	16.1
Region	Sjever	18.8	66.7	14.5
	Centar	27.9	48.3	23.8
	Jug	20.1	63.3	16.6

KOJE OD SLJEDEĆIH RIJEČI SMATRATE DA NAJBOLJE OSLIKAVAJU DRŽAVNU IZBORNU KOMISIJU?					
		Transparentna	Važna	Nepriistrasna	Profesionalna
POL	Muški	20.0	34.2	11.4	21.5
	Ženski	13.8	29.8	12.0	16.4
STAROST	Od 18 do 24 godine	10.2	26.8	9.2	16.4
	Od 25 do 34 godine	16.0	29.3	10.5	16.7
	Od 35 do 44 godine	21.1	34.3	13.0	20.5
	Od 45 do 54 godine	19.2	37.3	15.7	21.8
	Od 55 do 64 godine	20.4	32.0	13.7	18.8
	Preko 65 godina	12.4	30.6	7.4	18.4
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	39.5	5.4	0.0
	Osnovno obrazovanje	17.0	32.8	8.9	23.9
	Srednje obrazovanje	16.7	32.5	12.4	18.4
	Više obrazovanje	15.7	30.1	10.9	18.2
	Visoko obrazovanje	19.4	30.1	11.3	20.3
Tip naselja	Urban	17.3	31.1	12.6	19.0
	Rural	16.0	33.5	10.3	18.7
Region	Sjever	9.1	37.5	11.0	16.6
	Centar	19.8	32.5	12.0	18.0
	Jug	20.2	24.4	12.2	23.1

		Neuticajna	Priistrasna	Nijedna od navedenih riječi	Drugo
POL	Muški	13.8	21.4	19.0	4.5
	Ženski	10.7	20.1	23.8	9.7
STAROST	Od 18 do 24 godine	10.6	14.4	29.8	8.7
	Od 25 do 34 godine	9.5	17.1	28.5	9.9
	Od 35 do 44 godine	13.9	19.9	19.0	3.5
	Od 45 do 54 godine	12.2	25.4	12.9	3.1
	Od 55 do 64 godine	14.5	23.6	17.7	9.1
	Preko 65 godina	12.5	22.9	22.8	9.5
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	10.2	22.2	22.7	0.0
	Osnovno obrazovanje	10.8	20.2	16.3	9.8
	Srednje obrazovanje	12.6	20.2	22.0	7.7
	Više obrazovanje	13.1	24.6	23.2	5.2
	Visoko obrazovanje	10.4	20.2	20.3	5.9
Tip naselja	Urban	12.4	22.1	20.2	6.6
	Rural	11.9	18.4	23.6	8.2
Region	Sjever	15.1	16.1	21.8	9.9
	Centar	10.4	22.6	19.5	5.9
	Jug	12.1	22.6	24.9	6.5

		DA LI ZNATE KOLIKO ČLANOVA BROJI DRŽAVNA IZBORNA KOMISIJA U STALNOM SASTAVU?	
		Da	Ne
POL	Muški	15.4	84.6
	Ženski	9.6	90.4
STAROST	Od 18 do 24 godine	6.3	93.7
	Od 25 do 34 godine	10.3	89.7
	Od 35 do 44 godine	15.9	84.1
	Od 45 do 54 godine	17.4	82.6
	Od 55 do 64 godine	11.0	89.0
	Preko 65 godina	11.7	88.3
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	5.4	94.6
	Osnovno obrazovanje	10.1	89.9
	Srednje obrazovanje	10.8	89.2
	Više obrazovanje	15.8	84.2
	Visoko obrazovanje	18.0	82.0
Tip naselja	Urban	12.2	87.8
	Rural	12.6	87.4
Region	Sjever	12.4	87.6
	Centar	13.5	86.5
	Jug	10.3	89.7

		NAVEDITE BROJ ČLANOVA								
		1	3	4	5	6	7	8	9	10
POL	Muški	0.0	5.4	7.1	10.8	5.6	3.3	5.4	2.1	17.1
	Ženski	3.4	9.6	8.5	13.8	4.9	3.3	0.0	3.0	12.6
STAROST	Od 18 do 24 godine	7.6	0.0	0.0	0.0	7.5	10.1	0.0	0.0	18.0
	Od 25 do 34 godine	0.0	9.6	13.9	10.0	0.0	0.0	0.0	0.0	31.8
	Od 35 do 44 godine	0.0	8.4	8.2	16.1	5.1	2.8	2.7	2.8	5.7
	Od 45 do 54 godine	0.0	5.0	7.9	12.9	2.6	2.6	7.6	4.6	7.9
	Od 55 do 64 godine	6.1	4.8	11.5	7.3	4.8	9.6	4.8	4.8	18.6
	Preko 65 godina	0.0	11.0	0.0	15.6	14.9	0.0	0.0	0.0	20.2
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	Osnovno obrazovanje	0.0	12.4	0.0	12.4	28.4	0.0	0.0	0.0	0.0
	Srednje obrazovanje	1.5	7.3	7.4	15.6	3.3	1.2	1.2	3.4	14.2
	Više obrazovanje	0.0	7.5	3.3	12.5	4.4	8.3	8.7	3.6	13.2
	Visoko obrazovanje	0.0	5.1	13.5	2.3	5.2	6.1	5.5	0.0	23.9
Tip naselja	Urban	1.4	7.4	6.8	12.2	4.6	2.2	4.2	2.0	14.3
	Rural	1.3	6.6	9.1	11.6	6.5	5.1	1.6	3.3	16.9
Region	Sjever	2.9	6.2	5.3	13.0	13.5	4.5	4.1	4.1	2.4
	Centar	1.0	9.2	9.4	12.1	2.8	1.3	4.0	2.6	19.3
	Jug	0.0	3.2	6.8	10.2	0.0	6.3	0.0	0.0	23.7

		NAVEDITE BROJ ČLANOVA					
		11	12	15	20	25	28
POL	Muški	31.0	6.9	2.3	2.0	0.0	1.1
	Ženski	29.9	4.5	3.6	1.5	1.5	0.0
STAROST	Od 18 do 24 godine	46.5	0.0	0.0	0.0	0.0	10.3
	Od 25 do 34 godine	23.1	8.8	2.9	0.0	0.0	0.0
	Od 35 do 44 godine	34.6	5.5	0.0	5.4	2.7	0.0
	Od 45 do 54 godine	36.2	7.8	2.6	2.3	0.0	0.0
	Od 55 do 64 godine	16.4	4.3	6.9	0.0	0.0	0.0
	Preko 65 godina	29.1	4.6	4.6	0.0	0.0	0.0
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	Osnovno obrazovanje	36.4	10.6	0.0	0.0	0.0	0.0
	Srednje obrazovanje	29.5	6.1	5.0	3.2	1.1	0.0
	Više obrazovanje	38.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	Visoko obrazovanje	26.9	8.6	0.0	0.0	0.0	3.0
Tip naselja	Urban	33.6	7.5	1.9	1.0	0.0	1.1
	Rural	25.6	3.4	4.3	3.2	1.6	0.0
Region	Sjever	29.8	2.1	3.8	6.2	2.1	0.0
	Centar	27.5	8.1	1.4	0.0	0.0	1.3
	Jug	39.1	6.0	4.7	0.0	0.0	0.0

		DA LI ZNATE IME NEKOG/NEKE OD ČLANOVA/ČLANICA DRŽAVNE IZBORNE KOMISIJE, UKLJUČUJUĆI PREDSEDNIKA I SEKRETARA?	
		Da	Ne
POL	Muški	11.4	88.6
	Ženski	4.9	95.1
STAROST	Od 18 do 24 godine	5.3	94.7
	Od 25 do 34 godine	8.2	91.8
	Od 35 do 44 godine	10.1	89.9
	Od 45 do 54 godine	9.6	90.4
	Od 55 do 64 godine	10.4	89.6
	Preko 65 godina	4.0	96.0
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	100.0
	Osnovno obrazovanje	2.5	97.5
	Srednje obrazovanje	6.8	93.2
	Više obrazovanje	12.0	88.0
	Visoko obrazovanje	13.4	86.6
Tip naselja	Urban	7.0	93.0
	Rural	9.9	90.1
Region	Sjever	13.2	86.8
	Centar	7.2	92.8
	Jug	3.6	96.4

		KAKO OCJENJUJETE RAD DRŽAVNE IZBORNE KOMISIJE U PERIODU OD 2014. GODINE DO DANAS? PROSJEČNA OCJENA NA SKALI OD 1 DO 5
POL	Muški	2.9
	Ženski	2.7
STAROST	Od 18 do 24 godine	2.9
	Od 25 do 34 godine	2.8
	Od 35 do 44 godine	2.7
	Od 45 do 54 godine	2.8
	Od 55 do 64 godine	2.8
	Preko 65 godina	2.9
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	2.5
	Osnovno obrazovanje	2.7
	Srednje obrazovanje	2.8
	Više obrazovanje	2.8
	Visoko obrazovanje	2.9
Tip naselja	Urban	2.8
	Rural	2.8
Region	Sjever	2.9
	Centar	2.9
	Jug	2.5

		DA LI KVALITET RADA DRŽAVNE IZBORNE KOMISIJE UTIČE NA VAŠE OPREDJELJENJE DA GLASATE?		
		Utiče	Donekle utiče	Ne utiče
POL	Muški	11.7	31.1	57.2
	Ženski	12.2	28.9	58.9
STAROST	Od 18 do 24 godine	11.0	30.8	58.2
	Od 25 do 34 godine	11.5	29.9	58.6
	Od 35 do 44 godine	10.4	30.7	58.9
	Od 45 do 54 godine	13.1	34.5	52.5
	Od 55 do 64 godine	14.1	27.1	58.8
	Preko 65 godina	11.4	26.5	62.1
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	11.0	11.9	77.1
	Osnovno obrazovanje	12.5	24.7	62.8
	Srednje obrazovanje	11.8	30.5	57.7
	Više obrazovanje	11.9	30.3	57.8
	Visoko obrazovanje	12.4	31.2	56.4
Tip naselja	Urban	11.8	29.6	58.6
	Rural	12.2	30.6	57.2
Region	Sjever	11.4	26.8	61.8
	Centar	11.5	33.5	55.0
	Jug	13.4	27.1	59.5

		KADA BISTE BILI U SAZNAJNJU DA DRŽAVNA IZBORNA KOMISIJA NEPROFESIONALNO I PRISTRASNO OBAVLJA POSLOVE IZ SVOJE NADLEŽNOSTI DA LI BI TO UTICALO NA VAS DA GLASATE?		
		Uticalo bi značajno	Uticalo bi donekle ali bih glasao-la	Ne bi uticalo
POL	Muški	23.2	42.4	34.4
	Ženski	23.6	35.2	41.2
STAROST	Od 18 do 24 godine	32.5	30.9	36.6
	Od 25 do 34 godine	20.3	40.7	39.1
	Od 35 do 44 godine	23.2	40.7	36.1
	Od 45 do 54 godine	21.0	47.2	31.8
	Od 55 do 64 godine	24.1	36.8	39.1
	Preko 65 godina	22.1	33.0	44.9
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	6.5	93.5
	Osnovno obrazovanje	18.3	32.6	49.1
	Srednje obrazovanje	23.9	38.7	37.4
	Više obrazovanje	22.4	42.3	35.3
	Visoko obrazovanje	26.4	41.0	32.6
Tip naselja	Urban	26.8	39.3	33.9
	Rural	17.7	37.7	44.6
Region	Sjever	15.4	37.0	47.6
	Centar	27.6	42.6	29.9
	Jug	25.0	33.5	41.5

		DA LI SMATRATE DA JE CRNOJ GORI POTREBNA IZBORNA REFORMA, TJ. PROMJENA IZBORNOG ZAKONODAVSTVA?		
		Da	Ne	Ne znam
POL	Muški	54.6	19.8	25.6
	Ženski	45.0	15.6	39.4
STAROST	Od 18 do 24 godine	46.4	16.7	36.9
	Od 25 do 34 godine	50.3	14.5	35.2
	Od 35 do 44 godine	54.1	15.6	30.3
	Od 45 do 54 godine	53.2	20.7	26.1
	Od 55 do 64 godine	54.1	17.8	28.1
	Preko 65 godina	38.8	20.6	40.7
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	11.9	0.0	88.1
	Osnovno obrazovanje	28.2	15.9	55.9
	Srednje obrazovanje	51.3	17.7	31.0
	Više obrazovanje	51.9	18.5	29.6
	Visoko obrazovanje	54.0	18.7	27.3
Tip naselja	Urban	50.1	18.0	31.8
	Rural	49.0	17.0	34.1
Region	Sjever	43.8	15.3	40.8
	Centar	51.1	20.0	28.8
	Jug	53.8	15.9	30.3

		UKOLIKO SMATRATE DA JE POTREBNA IZBORNA REFORMA, DA LI CIJENITE DA JE ISTA :		
		Urgentno potrebna	Potrebna u skorije vrijeme	Potrebna u daljoj budućnosti
POL	Muški	61.6	33.9	4.5
	Ženski	54.0	39.1	6.9
STAROST	Od 18 do 24 godine	49.2	43.1	7.7
	Od 25 do 34 godine	62.9	32.2	4.9
	Od 35 do 44 godine	59.1	35.2	5.7
	Od 45 do 54 godine	63.8	34.5	1.6
	Od 55 do 64 godine	54.2	37.7	8.1
	Preko 65 godina	53.9	38.7	7.4
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	100.0	0.0
	Osnovno obrazovanje	49.4	42.1	8.5
	Srednje obrazovanje	63.2	30.8	6.0
	Više obrazovanje	46.4	46.1	7.5
	Visoko obrazovanje	49.3	48.6	2.1
Tip naselja	Urban	56.4	37.5	6.1
	Rural	60.8	34.4	4.8
Region	Sjever	55.6	38.9	5.5
	Centar	55.9	38.1	6.0
	Jug	64.2	30.8	5.1

		DA LI STE UPOZNATI SA STRUKTUROM/SASTAVOM DRŽAVNE IZBORNE KOMISIJE?	
		Da	Ne
POL	Muški	23.1	76.9
	Ženski	15.5	84.5
STAROST	Od 18 do 24 godine	12.6	87.4
	Od 25 do 34 godine	21.3	78.7
	Od 35 do 44 godine	23.1	76.9
	Od 45 do 54 godine	22.7	77.3
	Od 55 do 64 godine	16.8	83.2
	Preko 65 godina	16.1	83.9
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	100.0
	Osnovno obrazovanje	6.4	93.6
	Srednje obrazovanje	17.4	82.6
	Više obrazovanje	25.6	74.4
	Visoko obrazovanje	29.0	71.0
Tip naselja	Urban	20.7	79.3
	Rural	16.6	83.4
Region	Sjever	19.2	80.8
	Centar	22.1	77.9
	Jug	13.7	86.3

UKOLIKO STE UPOZNATI SA STRUKTUROM/SASTAVOM DRŽAVNE IZBORNE KOMISIJE, MOLIMO VAS DA ZAOKRUŽITE JEDAN OD PONUĐENIH ODGOVORA – DIK ČINE:

		Predstavnici partija i to po jedan član iz svake partije	Predstavnici partija i NVO sektora	Predstavnici partija i NVO sektora	Predstavnici partija i profesionalaca iz oblasti izbora
POL	Muški	44.2	32.5	7.1	12.1
	Ženski	33.2	31.6	10.8	20.0
STAROST	Od 18 do 24 godine	23.8	39.1	10.2	23.1
	Od 25 do 34 godine	32.0	39.7	11.6	13.5
	Od 35 do 44 godine	44.7	30.7	1.9	11.4
	Od 45 do 54 godine	35.6	37.0	13.6	11.8
	Od 55 do 64 godine	35.9	12.8	14.4	33.8
	Preko 65 godina	62.8	30.2	0.0	6.9
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	0.0	0.0	0.0
	Osnovno obrazovanje	25.3	37.2	17.4	20.1
	Srednje obrazovanje	43.1	32.9	8.6	12.8
	Više obrazovanje	41.2	22.9	6.6	15.0
	Visoko obrazovanje	30.9	36.2	9.3	21.8
Tip naselja	Urban	42.6	29.3	8.8	15.3
	Rural	33.3	38.1	8.3	15.7
Region	Sjever	32.4	55.0	4.4	4.2
	Centar	39.6	28.1	8.4	20.2
	Jug	51.5	6.7	16.2	19.4

		Predstavnici NVO sektora	Predstavnici Vlade	Ostalo
POL	Muški	0.7	2.0	1.4
	Ženski	0.8	2.6	0.9
STAROST	Od 18 do 24 godine	0.0	3.8	0.0
	Od 25 do 34 godine	1.6	1.7	0.0
	Od 35 do 44 godine	1.9	5.6	3.8
	Od 45 do 54 godine	0.0	0.0	2.0
	Od 55 do 64 godine	0.0	3.1	0.0
	Preko 65 godina	0.0	0.0	0.0
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	0.0	0.0
	Osnovno obrazovanje	0.0	0.0	0.0
	Srednje obrazovanje	0.0	1.8	0.7
	Više obrazovanje	4.5	7.4	2.4
	Visoko obrazovanje	0.0	0.0	1.7
Tip naselja	Urban	0.6	1.7	1.8
	Rural	1.0	3.5	0.0
Region	Sjever	0.0	4.0	0.0
	Centar	0.7	0.6	2.3
	Jug	1.9	4.4	0.0

		U SLUČAJU IZBORNE REFORME DA LI SMATRATE DA JE POTREBNO PROMIJENITI STRUKTURU DRŽAVNE IZBORNE KOMISIJE ?		
		Da	Ne	Ne znam
POL	Muški	46.3	17.8	35.9
	Ženski	36.7	17.0	46.3
STAROST	Od 18 do 24 godine	34.0	15.1	50.9
	Od 25 do 34 godine	37.0	15.9	47.0
	Od 35 do 44 godine	45.2	16.0	38.8
	Od 45 do 54 godine	48.2	18.9	32.8
	Od 55 do 64 godine	44.7	20.7	34.7
	Preko 65 godina	37.3	17.3	45.4
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	5.4	6.5	88.1
	Osnovno obrazovanje	26.1	13.9	60.1
	Srednje obrazovanje	43.4	16.7	39.9
	Više obrazovanje	42.5	19.2	38.2
	Visoko obrazovanje	41.5	21.0	37.5
Tip naselja	Urban	41.5	17.9	40.6
	Rural	41.2	16.5	42.4
Region	Sjever	39.9	13.7	46.4
	Centar	40.8	20.6	38.6
	Jug	44.2	15.6	40.2

		U KOJOJ MJERI SMATRATE DA SE FUNKCIONISANJE DRŽAVNE IZBORNE KOMISIJE REFLEKTUJE NA DEMOKRATIČNOST I POVJERENJE U IZBORNI PROCES GENERALNO?			
		Značajno utiče	Utiče	Ograničeno utiče	Ne utiče
POL	Muški	31.0	41.7	18.3	9.0
	Ženski	25.8	46.0	17.2	11.1
STAROST	Od 18 do 24 godine	22.4	40.8	26.9	9.9
	Od 25 do 34 godine	28.2	41.9	20.9	9.0
	Od 35 do 44 godine	30.2	45.5	16.1	8.3
	Od 45 do 54 godine	29.7	46.8	15.1	8.4
	Od 55 do 64 godine	28.5	44.4	13.2	13.9
	Preko 65 godina	29.3	43.3	15.9	11.5
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	44.5	0.0	55.5
	Osnovno obrazovanje	15.0	46.2	17.9	20.9
	Srednje obrazovanje	31.0	42.9	16.8	9.3
	Više obrazovanje	25.8	42.1	26.8	5.2
	Visoko obrazovanje	27.1	48.4	15.6	8.9
Tip naselja	Urban	26.2	45.3	19.8	8.6
	Rural	31.8	41.5	14.1	12.6
Region	Sjever	40.9	34.8	12.1	12.3
	Centar	21.7	49.7	20.1	8.5
	Jug	26.0	43.7	19.7	10.5

		SMATRAM DA DRŽAVNA IZBORNA KOMISIJA TREBA DA BUDE SASTAVLJENA OD:		
		Predstavnik političkih partija	Profesionalaca uže specijalizovanih za izbore	Predstavnik političkih partija i profesionalaca uže specijalizovanih za izbore
POL	Muški	8.6	52.6	38.8
	Ženski	7.8	51.0	41.3
STAROST	Od 18 do 24 godine	7.7	54.7	37.6
	Od 25 do 34 godine	6.5	53.8	39.7
	Od 35 do 44 godine	7.1	61.8	31.1
	Od 45 do 54 godine	6.2	52.3	41.5
	Od 55 do 64 godine	9.4	44.1	46.5
	Preko 65 godina	12.3	43.6	44.1
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	28.5	16.4	55.2
	Osnovno obrazovanje	23.5	41.2	35.3
	Srednje obrazovanje	7.1	52.2	40.7
	Više obrazovanje	6.7	58.5	34.8
	Visoko obrazovanje	5.3	52.2	42.5
Tip naselja	Urban	7.7	53.4	38.9
	Rural	9.0	48.9	42.0
Region	Sjever	13.3	47.2	39.5
	Centar	5.2	58.8	36.0
	Jug	7.7	44.0	48.3

		KAKO GLEDATE NA TRENUTNI SASTAV ČLANOVA DRŽAVNE IZBORNE KOMISIJE U KOME SU PREDSTAVNICI POLITIČKIH PARTIJA?		
		Sastav se odražava na pristrasnost u donošenju odluka i funkcionisanju Komisije	Sastav se ne odražava na pristrasnost u donošenju odluka i funkcionisanju Komisije	Ne znam
POL	Muški	43.5	22.4	34.1
	Ženski	35.6	20.5	43.8
STAROST	Od 18 do 24 godine	31.6	18.1	50.3
	Od 25 do 34 godine	34.5	17.8	47.8
	Od 35 do 44 godine	35.4	24.2	40.4
	Od 45 do 54 godine	48.5	20.7	30.8
	Od 55 do 64 godine	46.4	26.7	26.9
	Preko 65 godina	39.0	21.1	39.9
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	0.0	100.0
	Osnovno obrazovanje	26.6	19.5	53.9
	Srednje obrazovanje	41.2	22.3	36.4
	Više obrazovanje	37.8	20.6	41.6
	Visoko obrazovanje	42.2	20.8	37.0
Tip naselja	Urban	41.3	20.2	38.5
	Rural	36.4	23.5	40.1
Region	Sjever	29.3	20.0	50.7
	Centar	44.1	20.2	35.7
	Jug	42.7	25.5	31.8

		UKOLIKO SMATRATE DA SASTAV ČLANOVA DRŽAVNE IZBORNE KOMISIJE UTIČE NA OBJEKTIVNOST U DONOŠENJU ODLUKA KOMISIJE, U KOJOJ JE TO MJERI?			
		Značajno utiče	Utiče	Ograničeno utiče	Malo utiče
POL	Muški	36.1	46.5	13.9	3.5
	Ženski	39.3	47.1	8.9	4.6
STAROST	Od 18 do 24 godine	28.9	52.1	15.8	3.2
	Od 25 do 34 godine	37.4	50.8	6.0	5.8
	Od 35 do 44 godine	37.0	48.4	9.7	4.9
	Od 45 do 54 godine	31.1	44.8	16.6	7.5
	Od 55 do 64 godine	39.0	47.8	11.7	1.6
	Preko 65 godina	51.1	39.5	9.4	0.0
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	0.0	0.0	0.0	0.0
	Osnovno obrazovanje	23.5	59.0	12.7	4.8
	Srednje obrazovanje	38.8	45.3	12.1	3.8
	Više obrazovanje	29.0	54.4	12.5	4.1
	Visoko obrazovanje	42.8	43.9	8.6	4.8
Tip naselja	Urban	38.1	47.9	10.7	3.3
	Rural	36.7	44.5	13.4	5.4
Region	Sjever	34.9	49.1	12.1	3.9
	Centar	40.2	45.2	11.7	2.9
	Jug	34.7	48.0	10.9	6.4

		DA LI SMATRATE DA BI OTVARANJE SJEDNICA ZA JAVNOST DOPRINIJELO IZGRADNJI POVJERENJA U DRŽAVNU IZBORNU KOMISIJU I IZBORNI PROCES?		
		Značajno	Umjereno	Ne bi doprinijelo
POL	Muški	46.0	42.5	11.5
	Ženski	42.6	43.6	13.8
STAROST	Od 18 do 24 godine	43.5	46.6	9.9
	Od 25 do 34 godine	42.5	45.1	12.4
	Od 35 do 44 godine	39.6	48.4	12.0
	Od 45 do 54 godine	42.7	44.4	12.8
	Od 55 do 64 godine	52.0	34.2	13.8
	Preko 65 godina	45.8	39.5	14.7
OBRAZOVANJE	Bez obrazovanja	22.7	50.4	26.9
	Osnovno obrazovanje	31.9	49.4	18.7
	Srednje obrazovanje	45.6	41.7	12.7
	Više obrazovanje	44.2	46.3	9.5
	Visoko obrazovanje	45.8	42.9	11.3
Tip naselja	Urban	46.5	42.6	10.9
	Rural	40.4	43.9	15.8
Region	Sjever	27.3	52.8	19.9
	Centar	48.7	43.0	8.3
	Jug	55.6	31.9	12.5

